

Päätös

Nro 49/2014/1

Dnro ISAVI/125/04.08/2011

Annettu julkipanon jälkeen
25.6.2014

ASIA Haarasuon turvetuotantoalueen ympäristölupa, Sonkajärvi

HAKIJA Vapo Oy
PL 22
40101 JYVÄSKYLÄ

HAKEMUS

Vapo Oy on 29.12.2011 aluehallintovirastoon saapuneella ja sittemmin täydentämällään hakemuksella pyytänyt ympäristölupaa Haarasuon 102,7 ha:n suuruisen uuden alueen turvetuotantoon Sonkajärven kunnassa. Hakija on hakemuksen tiedoksi antamisen jälkeen vastineessaan 18.11.2013 rajannut tuotantoalueen suuruudeksi 88,5 ha.

Lisäksi hakija on pyytänyt lupaa johtaa jätevedet toisen maalla olevaan ojaan.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin 7 d) kohdan mukaan luvanvaraista toimintaa on turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus, jos tuotanto-alue on yli 10 ha. Aluehallintovirasto on ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin 7 c) kohdan nojalla toimivaltainen viranomaisen turvetuotantoa koskevassa asiassa.

HAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Voimassa olevat luvat ja sopimukset

Hankkeella ei ole aikaisempaa lupaa tai siihen rinnastettavaa päätöstä.

Hankealue sijaitsee kokonaisuudessaan hakijan omistamilla kiinteistöillä.

Alueen sijainti

Hankealue sijaitsee Sonkajärven kunnassa noin 23 kilometriä kuntakeskuksesta pohjoiskoilliseen ja noin 11 kilometriä Sukevan taajamasta itään.

Kaavoitustilanne

Ympäristöministeriön 7.12.2011 vahvistamassa Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2030 Haarasuo on merkitty turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi (EO1 736). Aluevarausluettelossa Haarasuo (164 ha) on merkinnällä EO1 26.736. Maakuntakaava tuli lainvoimaiseksi, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön päätöksestä tehdyn valituksen 22.3.2013 antamallaan päätöksellä taltionumero 998.

Hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa.

Haarasuon tuotantolohkon 3 eteläpuolella olevalla alueella on voimassa Pohjois-Savon ympäristökeskuksen 24.6.1996 vahvistama Itä-Sonkajärven osayleiskaava, jossa Vehkalampi on osoitettu luonnonravintolammikoksi tarkoitetuksi vesialueeksi.

Toiminta

Yleiskuvaus

Hankkeen suunniteltu tuotantoala on hakijan hakemuksen käsittelyn kuluessa tekemien muutosten jälkeen 88,5 hehtaaria, johon sisältyy 7,4 hehtaaria tuotettavia auma-alueita seitsemällä loholla. Hakemuksen kuormitus- ja vesistövaikutusarvioinnit on tehty noin 110 hehtaarin tuotantoalan perusteella.

Turvetuotantoalueen kunnostaminen kestää 1–3 vuotta. Tuotantovaihe kestää keskimäärin 20–30 vuotta päättyen noin vuonna 2040. Tämän jälkeen alue siirtyy jälkihoitovaiheeseen ja sitä seuraavaan uuteen käyttömuotoon.

Kuntoonpanovaihe on maanrakennustyötä, joka aloitetaan tiestön rakentamisella ja puuston poistolla. Työt tehdään seuraavassa järjestyksessä: eristysojat ja paloaltaat, vesiensuojelurakenteet, lasku- ja kokoojaojat ja reuna- ja sarkaojat. Sarkaojitus tehdään 20 metrin välein. Sarkojen pintakerros puuaineksineen jyrsitään, asennetaan päisteputket ja sarkaojapidättimet sekä kaivetaan sarkojien lietesyvennykset. Viimeiseksi sarat muotoillaan kunnostusruuville tuotantokuntoon, kunnostetaan tarvittaessa sarkaojat ja rakennetaan aumapaikat. Tarpeettoman kuormituksen välttämiseksi työt pyritään teemmään mahdollisimman vähävetisinä aikoina. Routakerrosta hyödynnetään suon vetisimpien osien kuntoonpanossa.

Alueella tuotetaan jyrsinpolttoturvetta ja osin ympäristöturvetta. Tuotanto tapahtuu mekaanisella kokoojavaunulla tai toisioerottimella varustetulla imuvaunulla. Tuotantopäiviä on vuosittain 30–50 vuorokautta tuotantokaudella toukokuu–syyskuu. Kysynnän mukaan voidaan tuottaa myös palaturvetta.

Keskimääräinen vuosituotantomäärä on noin 51 000 m³ päätuotetta jyrsinpolttoturvetta, mikä toimitetaan lähialueen voimalaitoksiin. Ympäristöturvetta toimitetaan lähiseudun pienasiakkaiden käyttöön. Jyrsinpolttoturpeen määrä vastaa noin 430 rekkakuormaa.

Haarasuon tuotantoalue koostuu kahdesta erillisestä osa-alueesta, joiden välinen etäisyys on lyhimmillään noin 600 metriä. Läntisen osan (lohkot 4-7) pinta-ala on 51,2 ha. Lohko 7 sijaitsee Juhonmäentien länsipuolella ja muut lohkot sen itäpuolella. Itäisen osa-alueen (kartassa nimi Vehkasuo, lohkot 1-3) pinta-ala on 37,3 ha.

Tukikohta-alue sijoittuu lohkolle 5. Alueelle ei rakenneta rakennuksia.

Tuotannon päättyessä alue siirtyy jälkihoitovaiheeseen, jolloin alue siistitään ja tarpeettomat rakenteet ja rakennelmat poistetaan alueelta. Mahdollisuuksien mukaan tuotannosta poistuneiden alueiden kuivatus järjestetään erillisesti eli rajataan tuotannossa oleviin alueisiin nähden ulkopuolisiksi. Tuotannosta poistuneiden alueiden vedet johdetaan vesiensuojelurakenteiden kautta viranomaisten määräämän ajan. Alueen jatkokäyttömuotoina voivat olla esimerkiksi metsittäminen tai viljely.

Vesien käsittely

Haarasuon turvetuotantoalueen kuivatusvesien käsittelyyn kuuluvat sarkaojien liete-taskut, padottavalla rakenteella varustetut sarkaojapidättimet sekä pintapuomilla varustetut kaksi laskeutusallasta, pumppausaltaat ja kaksi pintavalutuskenttää.

Vedet johdetaan pintavalutuskentille pumppaamalla ympärivuotisesti. Pintavalutuskentän 1 pinta-ala on 2,9 hehtaaria, mikä on noin 7,8 % sen valuma-alueesta (37,3 ha). Kenttä 1 sijoittuu metsäoijitetulle suoalueelle, jonka ojat tukitaan tarpeellisilta osin.

Pintavalutuskentän 2 pinta-ala on 3,3 hehtaaria, mikä on 6,4 % sen valuma-alueesta (51,2 ha). Pintavalutuskenttä 2 sijoittuu ojittamattomalle suoalueelle.

Kuivatusvedet johdetaan pintavalutuskentältä 1 laskuojaa 1 pitkin alapuoliseen vesistöön reittiä Rahonpuro–Raudanjoki–Raudanlampi–Raudanjoki–Sukevanjärvi ja pintavalutuskentältä 2 laskuojaa 2 pitkin reittiä Lukkaropuro–Joutenpuro–Raudanjoki–Sukevanjärvi. Laskuojaa 1 perataan pintavalutuskentältä 1 Rahonpuroon.

Päästöt vesistöön

Haarasuon turvetuotannon päästöjä vesistöön on arvioitu perustuen Pöyry Environment Oy:n vuonna 2009 laatimassa selvityksessä ”Turvetuotantoalueiden vesistökuormituksen arviointi YVA-hankkeissa ja ympäristölupahakemuksissa” esitettyihin Etelä-Suomen pintavalutuskentällisten turvetuotantoalueiden keskimääräisiin ominaiskuormituksiin.

Taulukoissa on esitetty Haarasuon arvioidut päästöt alapuoliseen vesistöön kuntoonpanovaiheessa 109,8 hehtaarin alalta (alkuperäinen hakemuksen mukainen pinta-ala). Lupaa haetaan 88,5 hehtaarin tuotantoalalle (80,6 % alkuperäisen hakemuksen pinta-alasta).

	Tuotantoala (ha)	Kuormitus kuntoonpanovaiheen ensimmäisenä ojitusvuonna (kg/v)					
		Brutto			Netto		
		Kiintoaine	Kok. P	Kok. N	Kiintoaine	Kok. P	Kok. N
Laskuoja 1	44	1 879	21	771	1 060	13	594
Laskuoja 2	65,8	2 810	31	1 153	1 585	20	889
Yhteensä	109,8	4 689	52	1 924	2 645	33	1 483
Kuormitus kuntoonpanovaiheen seuraavina vuosina (kg/v)							
Laskuoja 1	44	1 253	14	514	707	9	402
Laskuoja 2	65,8	1 873	21	769	1 057	13	600
Yhteensä	109,8	3 126	36	1 282	1 763	22	1 002

Haarasuon arvioidut päästöt tuotantovaiheessa 109,8 hehtaarin alalta.

	Tuotantoala (ha)	Kuormitus tuotantovaiheessa (kg/v)					
		Brutto			Netto		
		Kiintoaine	Kok. P	Kok. N	Kiintoaine	Kok. P	Kok. N
Laskuoja 1	44	948	11	385	530	7	289
Laskuoja 2	65,8	1 417	16	576	793	10	432
Yhteensä	109,8	2 365	27	962	1 323	17	721

Pöly, melu ja liikenne

Turvetuotannon pölypäästöjen määrään vaikuttavat turpeen kosteus, maatuneisuus, hiukkaskoko, tuotantomenetelmä ja tuulen voimakkuus. Suurimmat pölypäästöt ajoittuvat turpeen keräys- ja aumausvaiheisiin, jolloin käsitellään kuivaa turvetta. Suurimmat päästöt aiheutuvat kuormauksesta hakumenetelmällä ja turpeen käännöstä. Turvetuotannossa syntyvän pölyn määrää pyritään vähentämään valitsemalla vähän pölyäviä tuotantotapoja. Avohakkuiden välttäminen tuotantoalueen ja asutuksen välillä vähentää tuotannosta aiheutuvaa pölyhaittaa. Myös turveaumojen sijoittelulla niin, että ne sijaitsevat mahdollisimman kaukana asutuksesta, voidaan pölyhaittaa vähentää. Aumat sijoitetaan vähintään 400 metrin etäisyydelle asutuista rakennuksista.

Melua syntyy työkoneista turvekentillä ja turpeen kuormauksesta. Melu ei ole jatkuvaa, koska tuotantopäiviä on vuodessa noin 30–50. Tuotantopäivinä turvekoneiden aiheuttamaa melua voi syntyä ympäri vuorokauden työvaiheista, tuotantotilanteesta ja säästä riippuen. Lähellä vesistöjä sijaitsevilta tuotantokentiltä melu voi kantautua veden päällä kauemmas kuin maalla. Melu muistuttaa maatalouden harjoittamisesta syntyvää melua (lähinnä traktorit). Tuotantokoneiden lisäksi melua aiheuttaa raskas kuljetuskalusto. Turpeen toimitusaikana melu koostuu raskaan liikenteen ja kuormauskoneiden aiheuttamista äänistä ja vastaa siten liikennemelua. Toimitusaikana työmaalla voidaan työskennellä ympäri vuorokauden.

Melun leviäminen riippuu muun muassa etäisyydestä, melun lähteen ja kohteen välisestä korkeuserosta, säätilasta, maanpinnan laadusta, kasvillisuudesta ja siitä, onko välissä melun leviämistä estäviä maastonmuotoja tai rakenteita. Turvetuotannosta aiheutuva meluhaitta on yleensä paikallista, ja kuljetusten aiheuttama meluhaitta keskittyy pienten teiden ympäristöön. Valtateillä turpeen kuljetuksen aiheuttama melun lisäys jää kokonaisuuteen nähden vähäiseksi.

Energiaturve toimitetaan asiakkaille pääasiassa loka-huhtikuun välisenä aikana keskitysti yhdessä tai kahdessa jaksossa. Ympäristöturvetta toimitetaan asiakkaille ympäri vuoden tilausten mukaan. Tuotantoalueelta tuleva liikenne ohjataan reittiä Juhonmäentie–Rahonmäentie–Kölkäntie–valtatie 5.

Varastointi ja jätteet

Polttoaineet säilytetään pelastussuunnitelmassa osoitetuissa paikoissa, jotka ovat alustaltaan tiiviitä ja kantavia ja sijaitsevat niin, että aineet eivät pääse leviämään vesistöön tai pohjaveteen vahinkotapauksissa. Polttoöljyä arvioidaan kuluvan tuotantokauden aikana noin 50 000 litraa. Tuotantoalueella samanaikaisesti säilytettävän polttoaineen määrä on alle 15 000 litraa. Lisäksi tuotantokoneissa käytetään voiteluöljyä noin 330 lit-

raa ja muita voiteluaineita noin 70 kg. Voiteluaineet varastoidaan tukikohta-alueella niille varatuissa paikoissa.

Tuotannossa arvioidaan syntyvän 330 l jäteöljyä, 55 kg kiinteää öljyjätettä, 16 kg akkuja, 1 600 l sekajätettä, 2 700 kg aumamuovia ja 220 kg rautaromua. Jätteet toimitetaan käsiteltäväksi toimijalle, jolla on oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä. Aumamuovit kerätään, varastoidaan, paalataan ja hyödynnetään myöhemmin energiana tai kierrättämällä.

Turvetuotantoalueen kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman (9.5.2011) mukaan tuotantoaikana syntyy kantoja ja muuta puuainesta 66 000 m³, joka välivarastoidaan tuotantoalueella ja käytetään biopolttoaineena. Mineraalimaat ojien kaivusta (27 000 m³) käytetään taimikoiden kasvupohjana ja pellon pohjamaana tai ne sijoitetaan ojien viereen. Kivet (55 m³) käytetään teiden rungoissa, sijoitetaan syrjään tai upotetaan maahan. Laskeutusaltaiden lietteet (110 m³) siirretään tuotantoalueelle ja tuotetaan turpeeksi tai käytetään maisemoinnissa.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)

Hakijan arvion mukaan tuotantoalueen vesienkäsittely on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista. Tuotanto on suunniteltu harjoitettavaksi ja työmaaliikenne on järjestetty siten, että asutukselle ei aiheudu kohtuutonta räsitusta pölyn ja melun muodossa. Toiminnassa syntyvien jätteiden eri jakeiden tilapäinen säilytys ja toimittaminen sekä käsittelyyn että hyötykäyttöön on suunniteltu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Hakijan arvion mukaan Haarasuon tuotantotoiminnassa sovelletaan kaikilta osin ympäristön kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa (BAT) ja parasta käytäntöä (BEP).

Tuotantoalue ja sen ympäristö ja toiminnan vaikutukset ympäristöön

Tuotantoalueen nykytila

Haarasuon hankealueen itäisimmästä osasta (lohkot 1, 2 ja 3 ja pintavalutuskentän 1 alue) noin kolmasosa on ojitamatonta. Avoimempia ojitamattomia osia hallitsevat rimpinevarämeet ja lyhytkorsirämeet ja ojitettuja puustoisia osia räme- ja korpimuuttumat. Myös Haarasuon hankealueen keskimmäisestä osasta (lohkot 4, 5 ja 6) noin kolmasosa on ojitamatonta ja osa harvaan ojitettua aluetta. Avoimempia ojitamattomia osia hallitsevat lyhytkorsinevat, rahkarämeet sekä pieneltä osin rimpinevat ja rahkanevat. Keski- ja itäosan puustoisemmilla ojitetuilla osilla vallitsevat rämemuuttumat ja tupasvillarämeet. Keski- ja itäosan suot ovat enimmäkseen oligotrofisia (karuja). Vain itäisimmän osan pohjoisosassa esiintyy mesotrofiaa (keskiravinteisuutta). Hankealueen läntisimmässä osassa (lohko 7 ja pintavalutuskentän 2 alue) vallitsevat lyhytkorsinevat ja lyhytkorsirämeet sekä puustoiset rämeet ja rämemuuttumat. Alueesta noin kolmasosa on ojitamatonta. Haarasuon selvitysalueen ojitamattomien osien kasvillisuus on jokseenkin luonnontilaista, vaikka paikoin ojitukset ovat kuivattaneet ojitamattomienkin osien kasvillisuutta.

Hankealueella esiintyy pallosararämettä ja lyhytkorsirämettä, jotka on Etelä-Suomessa, johon hankealue luokitellussa sijoittuu, luokiteltu vaarantuneiksi (VU) suotyypeiksi. Hankealueella silmälläpidettäviä (NT) suotyyppejä ovat rimpinevat, kangasrämeet ja rimpinevarämeet. Välittömästi Haarasuon hankealueen ulkopuolella pintavalutuskentän eteläpuolella esiintyy saranevoja, jotka ovat Etelä-Suomessa uhanalaisuusluokittelussa

vaarantuneita (VU) suotyyppejä. Haarasuon hankealueelta tavattiin pohjanrimpirahkasammal ja kurjenrahkasammal, jotka ovat Suomen EU-vastuulajeja.

Asutus ja maankäyttö

Hankealueen lännenpuoleisen osan (lohko 7) ja keskimmäisen osan (lohkot 4-6) välistä kulkee Juhonmäen tie. Idänpuoleiseen hankealueen osaan tulee metsäautotieyhteys sekä sen länsi- että itäpuolelta.

Suunnitellusta tuotantoalueesta 400 metrin päässä oleva peruskarttaan merkitty rakennus on todennäköisesti vapaa-ajanasunto. Kiinteistötietojärjestelmästä ei ollut saatavilla tietoa kiinteistön nykyisestä omistajasta eikä käyttötavasta. Muita asuinrakennuksia ei ole 500 metrin säteellä tuotantoalueesta.

Asuinrakennuksen kohdalla voi aiheutua lieviä pöly- ja meluhaittoja. Tuotantoalueen ja asuinrakennuksen välissä oleva metsä vähentää kuitenkin haittoja tehokkaasti. Kyselyä mahdollisesta kaivosta ja sen käytöstä ei ole lähetetty kiinteistön omistajatietojen puuttuessa. Kiinteistöllä voi aiheutua talouskaivohaittaa.

Haarasuon turvekuljetukset toimitetaan käyttökohteisiin lähinnä talvikuukausina. Kuljetukset nostavat jonkin verran kuljetusreitien teiden liikennemääriä, mutta vaikutus liikenteen aiheuttamaan pölyyn ja meluun ei ole merkittävä. Turvekuormat peitetään pölyämisen estämiseksi.

Vehkalampi

Lohkon 3 kaakkoispuolella sijaitsee Vehkalampi, jonka pinta-ala on noin 0,9 ha. Vehkalampi ei ole enää luonnontilainen sen pohjoispuolella tehtyjen metsäojitusten muutettua lammen valuma-aluetta merkittävästi. Vehkalampea on aiemmin käytetty luonnonravintolammikkona. Lisäksi lampi on hydrologisessa yhteydessä välittömästi sen kaakkoispuolelle rakennettuun riistalammikkoon. Riistalammikon vedenkorkeudella säädellään Vehkalammen vedenpinnan tasoa. Haarasuon turvetuotantohanke vähensi lammen valuma-aluetta alkuperäisen hakemuksen mukaan noin 2,5 hehtaaria eli 30 %. Hakija on muuttanut hakemusta 18.11.2013 niin, että alkuperäisen hakemuksen mukaisesta lohkon 3 alueesta on rajattu pois Vehkalammen lähivaluma-alueelle sijoittuva 6,7 ha:n suuruisen osa. Lyhin etäisyys lohkolta 3 Vehkalammelle on muutoksen jälkeen 276 metriä.

Vehkalammen ja riistalammikon valuma-alueen vähentymisellä ei hakijan mukaan ole sanottavaa vesitaloudellista merkitystä kumpaankaan.

Turvepölyä voi kantautua Vehkalampeen ja Vehkalammen kaakkoispuolella lähimmillään noin 500 metrin etäisyydellä tuotantoalueesta sijaitsevaan riistalammikkoon etenkin pohjoisen ja lännen puoleisten tuulten vallitessa. Turvepölylaskeuma on mittausten mukaan 100 metrin etäisyydellä kentän reunasta 10 g/m²/a ja 200 metrin päässä selvästi vähäisempi. Suoalue tuotantoalueen ja lampien välissä on harvapuustoista. Suunnitelmasta johtuvalla valuma-aluemuutoksella ja tuotannosta aiheutuvalla turvepölyllä ei hakijan mukaan ole vesilain mukaista poikkeuslupaa edellyttävää vaikutusta Vehkalampeen.

Joutenlampi

Haarasuon länsipuolella sijaitsee Joutenlampi. Hakemukseen sisältyvän suunnitelman mukaan kuivatusvedet johdetaan pintavalutuskentän 2 alapuolelta kaakkoon kaivettavassa laskuojassa. Ojan alaosa on suunniteltu alun perin kaivettavaksi maakannaksen poikki, jonka jälkeen vedet johtuvat Myllypuroon. Vesien johtaminen ja kuivatus voidaan tehdä vaikuttamatta Joutenlammen vesitalouteen siten, että lohkon 7 länsireunaan suunniteltu laskeutusallas 2 ja pumppaamo siirretään lohkoa rajaamalla koillisemmaksi Joutenlampea kohden laskevan metsäojan koillispuolelle. Tuolloin pintavalutuksesta purkautuvat kuivatusvedet saadaan johdetuksi tuossa ojassa kosteikkoon (Joutenlampi). Ojan päättyessä kuivatusvedet levittäytyvät kosteikon soistuneeseen ”rantavyöhykkeeseen” ja yhdessä muiden siihen johtuvien vesien kanssa kulkeutuvat kosteikon alapuoliseen uomaan. Edellä mainittua metsäojaa ei ole kantavuussyistä voitu kaivaa pitemmälle kosteikkoon ja yhdistää siitä lähtevään uomaan. Lähimmäksi lampea sijoittuvan lohkon 8 kaakkoisosa on rajattu pois tuotantosuunnitelmasta.

Joutenlampi ei ole luonnontilainen avovettä käsittävä lampi vaan kosteikko, jossa veden virtaus tapahtuu vesijuoteissa. Karttatarkastelun mukaan siihen on ohjattu yläpuolisia metsäojituksia. Lampi on muuttunut soistumalla eikä se nykyisellään käsitä lammeksi määrittelemisen kannalta välttämätöntä avovesialuetta. Peruskartan merkintöjen mukaan Joutenlampi on aiemmin ollut 5–6 hehtaarin suuruinen lampi. Edelleenkin se on Jyrkän osakaskunnan omistamaa yhteistä aluetta. Vesilain mukaisten poikkeuslupien hakemiseen ei hakijan mukaan ole tarvetta.

Luonto ja suojeluarvot

Haarasuon alueella on tehty kasvillisuus-, linnusto- ja viitasammakkoselvitykset.

Linnustokartoituksessa selvitettiin Haarasuolla pesivän maalinnuston lajisto ja parimäärät. Inventoidun alueen (291 hehtaaria) lintulajisto on monipuolista johtuen kohteen suhteellisesta laajuudesta ja monipuolisista ympäristöistä, etenkin ojittamattomista ja suhteellisen vetisistä soista. Selvitysalueella tavattiin yhteensä 24 lintulajia, joista varsinaisia suolintulajeja havaittiin viisi. Suojelullisesti merkittävimpiä lajeja hankealueella havaituita ovat EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainitut kurki, kapustarinta ja liro, Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin (EVA) kuuluvat valkoviklo ja liro sekä Suomen kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa luokkaan vaarantuneet (VU) kuuluva ja alueellisesti uhanalainen keltävästäräkki ja alueellisesti uhanalainen liro. Selvitysalueella ei tavattu luonnonsuojeluasetuksen mukaisia uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia lintulajeja.

Haarasuon välittömässä läheisyydessä ei ole suojelualueita. Natura-alue Laakajärven metsät ja suot (FI0600013) sijaitsee lähimmillään noin 1,3 kilometrin etäisyydellä hankealueen länsipuolella. Kilposuon suojelualue (YSA200721) sijaitsee noin 1,2 kilometriä hankealueesta pohjoiseen. Natura-alueeseen Vahtisuon ja lähistön vanhat metsät (FI0600014) kuuluvat suojelualueet sijaitsevat lähimmillään noin 3,7 kilometrin etäisyydellä hankealueen länsi-lounaispuolella.

Haarasuon selvitysalueen lounaisosassa, yli 500 metrin etäisyydellä hankealueesta tavattiin luonnonsuojelulla rauhoitettua silmälläpidettävää punakämmekkää. Hankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia punakämmekkäesiintymään hankealueen etäisyys ja lähiympäristön nykyinen ojitustilanne huomioiden.

kealueella esiintyvät korvet ja kuusivaltainen mustikkaturvekangas soveliaita habitaatteja liito-oravan satunnaiseen esiintymiseen. Alueen avoimia osia liito-orava ei kykene käyttämään läpikulkuun. Puustoisempien osien osalta läpikulku voi periaatteessa olla mahdollista. Turvetuotannon aloittaminen hankealueella edellyttää puuston poistoa. Melun ja häiriön esiintyminen turvetuotannon aloittamisen myötä voi vaikuttaa liito-oraviin karkottaen niitä hankealueen välittömästä lähiympäristöstä. Koska hankealueen lähiympäristössä (1–2 km etäisyydellä) on havaittu liito-oravia, ei voida sulkea pois, etteikö liito-oravia esiintyisi satunnaisesti lähempänäkin hankealuetta. Liito-orava ei kuitenkaan käytä hankealueen avoimia osia ja puustoisten osien käyttäminen on niiden laadun perusteella epätodennäköistä ja enintään satunnaista.

Hankealueella tai sen lähiympäristössä ei esiinny koivuhiirelle soveliaista habitaattia, kuten niittyä, minkä vuoksi lajia ei arvioida esiintyvän hankealueella tai sen läheisyydessä.

Karhujen, susien ja ilvesten laajojen elinpiirien johdosta arvioidaan hankkeen vaikutukset niille enintään satunnaisiksi ja ei-merkittäviksi.

Raudanjoessa esiintyy koskialueita, joilla voi esiintyä saukon tarvitsemia talviaikaisia sulapaikkoja. Hankealueen itäisimmän osan rajasta on Raudanjokeen etäisyyttä lyhimmillään noin 3,3 kilometriä. On mahdollista, että saukko voi käyttää hankealuetta läpikulkuun, mutta hankealueen lähistön purojen pienen koon johdosta enintään satunnaisesti. Hankkeen vaikutukset saukolle ovat vähäisiä ja ajoittuvat todennäköisesti sateisiin aikoihin.

Viitasammakkoa on havaittu vuonna 2013 Joutenlammesta, Vehkalammesta, Juhonmäen lounaispuolelle kaivetusta lähdelammikosta ja Vehkasuon riistakosteikosta. Haarasuon hankealueella on useita lajille soveltuvia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Alueen lampien ja ojien reunamaat soveltuvat hyvin viitasammakon kesäaikaisiksi elinympäristöiksi.

Hankealueella ei esiinny luhtakultasiivelle soveliaita elinympäristöjä. Rahonpuro ja Myllypuro eivät kartan ja ilmakuvien perusteella edusta lajeille sopivaa habitaattia.

Hankealueen ympäristön lammissa ja järvissä saattaa esiintyä jättisukeltajaa. Isolampisukeltajalle sopivaa habitaattia ei ilmakuvatarkastelun perusteella lähialueella esiinny. Hankealueella ei esiinny näille lajeille sopivaa habitaattia. Kaskikeiju ja korpikolva ovat erittäin harvinaisia ja suosivat elinympäristöjä, joita ei hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä esiinny. Mikäli Vehkalammella ja Joutenlammen rimmillä esiintyy sukeltajia, niille aiheutuu vaikutuksia turvepölyn kautta. Myös kuivatusvaikutukset voivat muuttaa elinympäristöä kohteesta riippuen. Jättisukeltajan esiintyminen lampareissa on oletettavasti kuitenkin enintään satunnaista. Isolampisukeltajan esiintyminen lähistön lammissa on erittäin epätodennäköistä lajin elinympäristövaatimusten johdosta. Mikäli lähistön puroissa esiintyy sukeltajia, voi hankealueen käyttöönotto aiheuttaa jossain määrin vaikutuksia sekä turvepölyn että pintavalutuskentiltä Rahonpuroon ja Myllypuroon johdettavien vesien kautta. Lajien esiintyminen kyseisissä puroissa katsotaan kuitenkin hyvin epätodennäköiseksi ja enintään satunnaiseksi. Hankealueen välittömään läheisyyteen sijoittuvien pienten lampien ja kauempana sijaitsevien lampien osalta hankkeen vaikutukset mahdolliselle jättisukeltajalle katsotaan epätodennäköisiksi ja enintään satunnaisiksi. Kauempana sijaitsevien lampien ja järvien osalta pölyvaikutukset ovat etäisyydestä johtuen olemattomia. Isolampisukeltajan, kaskikeijun ja korpikolvan osalta hankkeella ei katsota olevan vaikutuksia.

Kirjojokikorennolle soveltuvaa virtavesihabitaattia ei kartan ja ilmakuviin perusteella esiinny hankealueella eikä sen läheisyydessä. Ilmakuviin perusteella hankealueen läheisyydessä ei sijaitse lummelampikorennolle, sirolampikorennolle tai viherukonkorennolle soveltuvia runsaskasvustoisia järviä tai lampia.

Pohjavesialueet

Haarasuon hankealueen lähiympäristössä ei sijaitse vedenhankintaa varten kartoitettuja ja luokiteltuja pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue Kiukoonkangas (0876207), joka sijaitsee noin 13 kilometrin etäisyydellä hankealueen kaakkoispuolella. Hankkeella ei ole vaikutuksia pohjavesialueisiin.

Muinaismuistot

Hankealueen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia muinaisjäännöksiä eikä kulttuuri-perintökohteita.

Vesistö ja sen tila

Haarasuo sijaitsee Vuoksen vesistöalueella, lisalmen reitin valuma-alueen (04.5) Sonkajärven reitin valuma-alueella (04.58) ja siellä Raudanjoen valuma-alueella (04.585), jonka pinta-ala on 409,50 km².

Virtaamat Haarasuon hankealueen alapuolisessa vesistössä.

	F km²	MQ m³/s	MHQ m³/s	MNQ m³/s
Rahonpuron alaosa	11,6	0,13	2,16	0,001
Joutenpuron alaosa	28,0	0,31	5,21	0,004
Raudanjoki Joutenpuron alapuolella	266,6	2,92	49,57	0,04
Raudanjoen alaosa	409,5	4,49	76,14	0,05
Sukevanjärvi luusua	701,9	7,70	130,51	0,09

Myllypuron vesi (Joutenlammen alapuoli) on ennakkotarkkailutulosten (1 näyte 20.5.2010) perusteella lievästi hapanta, tummaa ja humuspitoista. Myllypuron ravinnepitoisuudet eivät ole erityisen korkeita. Yleisen käyttökelpoisuusluokituksen luokkarajojen mukaan Myllypuron käyttökelpoisuusluokka on käytävissä olevan vedenlaatuaineiston perusteella välttävä. Raudanlammen vedenlaatuhavaintoja on vähän (n=3) ja ne ovat vuosilta 1985–1998. Lammen vesi on ollut tummaa, lievästi hapanta, humuspitoista ja ravinteikasta. Yleisen käyttökelpoisuusluokittelun mukainen luokka on välttävä.

Raudanjoki (keskisuuret turvemaiden joet) on luokiteltu fysikaalis-kemiallisten tekijöiden mukaiseen luokkaan tyydyttävä. Alustavan asiantuntija-arvion mukaan Raudanjoen ekologinen tila on hyvä. Vedenlaadun perusteella luokka on tyydyttävä. Joessa esiintyy happamuuspiikkejä ja turvetuotannon kuormituksen vaikutusalueella ravinnetaso ja kiintoainepitoisuus ovat koholla verrattuna yläpuoliseen pisteeseen. Ravinteisuus on kuitenkin hyvällä tasolla. Vesienhoidon suunnittelussa Raudanjoen tavoitetilaksi on asetettu hyvä tila. Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa ei ole kohdistettu toimenpiteitä suoraan Raudanjokeen. Toimenpideohjelmassa esitetyillä nykykäytännön mukaisilla toimenpiteillä Raudanjoen nykyinen tila säilyy ja tavoitetilaksi on saavutettu vuoteen 2015 mennessä.

Sukevanjärven (matalat runsashumuksiset järvet) ekologinen tila on luokiteltu hyväksi laajaan aineistoon perustuvassa ekologisessa luokituksessa. Järven vesi on humuspi-toista. Fosforin perusteella luokka on tyydyttävä ja typen perusteella hyvä. Kesäajan fosforipitoisuudessa ei ole nähtävissä muutosta, mutta typpipitoisuudessa ja kemiallisessa hapenkulutuksessa on lievä nouseva suuntaus. Talviajan ravinnepitoisuuksissa sen si-jaan on havaittavissa selvä paraneva suuntaus järven syvännepisteen pintavedessä 1980-luvulta 2000-luvulle. Kemiallisen hapenkulutuksen arvoissa ei muutosta ole todet-tavissa. Sukevanjärvellä on todettu alusveden heikkoja happipitoisuuksia ja kohonneita ravinnepitoisuuksia loppupalvella. Myös loppukesällä on havaittu jonkin verran heikenty-neitä alusveden happitilanteita.

Vesienhoidon suunnittelussa Sukevanjärvi on luokiteltu ekologiselta ja kemialliselta tilal-taan hyväksi. Tavoitteeksi on asetettu hyvän tilan säilyminen. Pohjois-Savon vesienhoi-don toimenpideohjelmassa vuosille 2010-2015 on mainittu Sukevanjärven kunnostus-hanke, joka on nykykäytännön mukainen toimenpide. Siihen sisältyvät alivedenpinnan nosto pohjapadolla, valuma-alueen vesiensuojelurakenteet ja entisen saharannan kun-nostus. Sukevanjärven alivedenkorkeuden nosto 45 senttimetrillä rakentamalla pohjapa-to Tenetinvirtaan on toteutettu keväällä 2010.

Vesienhoidon toimenpideohjelman mukaan Sukevanjärven valuma-alueelle on yleisesti asetettu ulkoisen fosforikuormituksen vähentämistavoitteeksi 10 % vuoden 2010 tasos-ta.

Hakija on toimittanut 6.9.2012 päivätyn arvion turvetuotannon vaikutuksista Sukevanjär-ven valuma-alueella. Sen mukaan turvetuotannon pinta-ala on viime vuosina vähentynyt ja vähenee edelleen, kun tuotannosta jää pois soita. Toisaalta uutena hankkeena Ruo-kosuon tuotanto aloitettiin vuonna 2012. Tuotantopinta-alan on arvioitu olevan vuonna 2015 samaa tasoa kuin vuonna 2011. Pinta-ala olisi silloin vähentynyt alkuperäisestä 1 100 ha:n pinta-alasta hieman alle puoleen ja vuosien 2005–2007 tasosta noin 180 ha. Uusiin, suunniteltuihin alueisiin sisältyvät tässä arvioissa Haarasuo ja Suovansuo.

Haarasuon alapuolista vesistöä käytetään uimiseen, virkistyskalastukseen ja veneilyyn. Purkuvesistöissä ei sijaitse EU-uimarantoja. Rahonpuron ja Joutenpuron, joihin vesistö-vaikutukset pääasiassa kohdistuvat, virkistyskäyttöarvo on vähäinen. Haarasuon turve-tuotannon arvioidaan vaikuttavan vesistöjen virkistyskäyttöön lähinnä virkistyskalastusta haittaavana pyydysten likaantumisenä.

Kalasto ja kalastus

Raudanjoella ja Sukevanjärvellä kalastus on virkistys- ja kotitarvekalastusta. Rahonpu-ron ja Joutenpuron kalastuksellinen merkitys on vähäinen.

Sukevanjärvellä on Pappilansuon turvetuotannosta johtuen tehty kalataloudellista velvoi-tetarkkailua vuodesta 2000 lähtien. Tarkkailuohjelmaa on päivitetty vuosina 2007, 2008 ja 2009, ja tarkkailuohjelmaan on liitetty mukaan Sukevanjärven alueella toimivat Vapo Oy:n turvetuotantoalueet.

Sukevanjärven kalataloudellista tilaa on selvitetty Nordic-yleiskatsausverkoilla vuonna 2008 elo-syyskuussa toteutettuina yhden yön kestävinä koekalastuksina. Koekalastus-alueita oli kolme. Ne sijoittuivat eri puolille Sukevanjärveä. Kappalemääräisesti run-saimmin tavattiin särkeä, joka muodosti noin puolet kokonaissaaliista kaikilla alueilla.

Seuraavaksi yleisin laji oli ahven, jonka osuus vaihteli välillä 30–40 % kappalemääräisestä saaliista. Koko järven alueella esiintyi pienempiä määriä kiiskeä, lahnaa ja salakkaa sekä osassa järveä haukea, kuhaa, pasuria ja kuoretta. Petokalojen osuus saaliissa oli vähäinen. Kuhaa ja haukea tavattiin vain yksittäisiä kappaleita. Lohikaloista esiintyi vain vähäisesti kuoretta. Muikkua tai taimenta ei esiintynyt. Myöskään madetta ei tavattu saaliissa. Kokonaisuudessaan Sukevanjärven saalistaso oli alhainen ja erityisesti järven etelä- ja keskiosassa kalaa tavattiin vain vähäisiä määriä. Järven pohjoisosan saalis oli keskimääräinen tai hieman keskimääräistä alempi.

Turvetuotantoalueiden mahdollisia vaikutuksia kalastuksen harjoittamiseen Sukevanjärvessä on selvitetty vuonna 2008 koekalastusten kanssa samanaikaisesti kolmella havaintopaikalla toteutetuilla havaskokeilla. Ainekertymä havaksiin oli erittäin vähäistä ja havaksista mitattu kiintoaineen määrä oli alle määritysrajan. Myös levärunsautta kuvaavat a-klorofyllipitoisuudet olivat hyvin alhaisia. Mikroskooppitarkastelun mukaan pohjois- ja eteläosassa sijainneet havakset olivat käytännöllisesti katsoen puhtaat; piileviä esiintyi vain satunnaisesti. Keskiosan havaksissa ilmeni jossain määrin limoittumista, jonka aiheuttivat pääasiassa piilevät, mutta myös humusaines. Tulosten perusteella pyydysten likaantuminen Sukevanjärvessä oli syyskuussa 2008 erittäin vähäistä eikä aiheuttanut haittaa kalastuksen harjoittamiseen.

Kesällä 2011 toteutettiin Sukevanjärven alueen kalataloudellinen yhteistarkkailu hyväksytyyn yhteistarkkailuohjelman mukaisesti. Koekalastusalueita oli kolme, jotka sijoituivat eri puolille Sukevanjärveä. Kaikilla alueilla kalastettiin kuudella yleiskatsausverkolla. Sukevanjärvestä tavattiin kahdeksan kalalajia, joista kappalemääräisesti runsaimmin esiintyi ahventa, joka muodosti alueesta riippuen noin 40–67 % kokonaissaaliista. Särjen saalisosuus ja kilomääräinen saalis oli nyt kaikilla alueilla selvästi alempi kuin vuonna 2008, jolloin särki muodosti noin 30–40 % kappalemääräisestä saaliista. Lahnaa esiintyi varsinkin järven pohjoisosassa yleisesti suhteessa muihin lajeihin. Pienempiä määriä koko järven alueella esiintyi kiiskeä, salakkaa ja kuoretta sekä osassa järveä kuhaa ja pasuria. Petokalojen osuus oli vähäinen. Kuhaa tavattiin vain yksittäisiä kappaleita ja haukea ei lainkaan. Lohikaloista esiintyi vain vähäisesti kuoretta. Kokonaisuudessaan Sukevanjärven kalatiheys oli koko järven alueella alhainen ja tulosten perusteella varsinkin järven pohjois-(luoteis)osassa alentunut edelleen vuodesta 2008.

Turvetuotantoalueiden mahdollisia vaikutuksia kalastuksen harjoittamiseen selvitettiin vuonna 2011 myös havaskokeilla. Ainekertymä havaksiin oli melko vähäistä, mutta hieman voimakkaampaa kuin edellisellä näytekerralla vuonna 2008. Voimakkaimmillaan kertymä oli järven pohjoisosassa ja aleni keski- ja eteläosaa kohti siirryttäessä. Kokonaisuudessaan ainekertymä ja verkkojen likaantuminen oli kuitenkin kaikilla alueilla vain vähäistä. Havasten likaantumisen aiheutti pääasiassa humusaines ja jossain määrin myös piilevät.

Raudanjoen virtavesikalaston tilan seuraamiseksi joella tehtiin sähkökoekalastuksia syyskuussa 2009. Sähkökoekalastukset tehtiin neljällä alueella Raudanjoessa, joista kaikki sijaitsevat Haarasuon hankealueen alapuolella. Koelajoilla tavattiin kivisimppua, madetta, haukea, taimenta ja särkeä. Eniten esiintyi kivisimppua, jota tavattiin paikoin kohtalaisia määriä. Madetta, haukea ja taimenta tavattiin vain yksittäisiä kappaleita. Tavattu taimen oli pituudeltaan 17 senttimetriä.

Raudanjoen sähkökoekalastus uusittiin syyskuussa 2011. Kalatiheys oli pääsääntöisesti alempi kuin edellisellä kalastuskerralla vuonna 2009. Lajisto oli myös suppeampi ja

koostui pääosin kivisimpusta. Vuonna 2011 ei tavattu taimenta tai haukea. Edelliseen kalastuskertaan verrattuna uutena lajina esiintyi rapu, jota saatiin pieniä määriä Raudanjoen alaosalta.

Osakaskunnan esimiehen vuonna 2004 antamien tietojen mukaan myös harjus voi mahdollisesti lisääntyä Raudanjoessa luontaisesti. Rapuistutusten tuloksellisuus on ollut heikko.

Joutenpuron alueen virtavesien kalataloudellinen merkitys on vähäinen. Tuotantoalueen kuormituksesta ei todennäköisesti aiheudu merkittävää haittaa sen kalastolle. Raudanjoessa, jonka kalataloudellinen merkitys on suurempi, Haarasuon kuormituksen vedenlaatuvaikutukset ja siten myös kalastolliset vaikutukset ovat vähäisempiä.

Myös Sukevanjärvessä kuormituksen vaikutus kalastoon on vähäinen eikä järvessä tavata lisääntyviä taloudellisesti merkittäviä lohikaloja.

Vaikutukset vesistöön ja sen käyttöön

Haarasuon tuotantovaiheessa aiheutuvat bruttopäästöt kohottavat keskimäärin vuositasolla Rahonpuron alaosan veden fosforipitoisuutta noin 2,7 µg/l, kokonaistyyppipitoisuutta 96 µg/l ja kiintoainepitoisuutta 0,2 mg/l. Joutenpuron alaosalla kokonaisfosforipitoisuus nousee vuositasolla keskimäärin noin 1,7 µg/l, kokonaistyyppipitoisuus 60 µg/l ja kiintoainepitoisuus 0,1 mg/l. Raudanjoessa ja Sukevanjärvessä vaikutukset ovat vähäisempiä. Kuntoonpanovaiheessa pitoisuuslisäykset ovat jonkin verran suurempia kuin tuotantovaiheessa. Kuntoonpano kestää 1–3 vuotta.

Haarasuon tuotantovaiheen kiintoaine- ja ravinnekuormituksen (netto) aiheuttamat pitoisuuslisäykset ovat Joutenpuron alaosalla pieniä (5–7 % havaitusta vedenlaatusasta) olettaen, että vedenlaatu Joutenpuron alaosalla on samaa tasoa kuin Myllypuron ennakkotarkkailutuloksissa (kiintoaine 2 mg/l, kok. N 680 mg/l ja kok. P 20 µg/l). Tuotantovaiheen kiintoaine- ja ravinnekuormituksen aiheuttamat laskennalliset pitoisuuslisäykset ovat 5–11 % havaitusta vedenlaatusasta Rahonpuron alaosalla, kun vedenlaadun oletetaan olevan samaa tasoa kuin läheisessä Myllypurossa valuma-alueiden samanlaisiin ominaisuuksiin perustuen. Raudanjoessa ja Sukevanjärvessä vaikutukset ovat vähäisempiä. Tuotantovaiheessa Haarasuon kiintoaine- ja ravinnekuormitus (netto) nostaa noin 0,2–1 % joen pitoisuuksia ja ravinnekuormitus (netto) noin 0,1–0,3 % järven pitoisuuksia.

Haarasuon päästöjen aiheuttamat vaikutukset alapuolisessa vesistössä jäävät vähäisiksi. Haarasuon turvetuotanto ei näin ollen vaikuta merkittävästi Joutenpuron, Rahonpuron ja Raudanjoen tilaan eikä vaaranna Sukevanjärven ekologista tilaa.

Raudanjoen ja Sukevanjärven valuma-alueilla on ennestään sekä muiden toimijoiden että hakijan turvetuotantoalueita. Joutenpuron valuma-alueella on ollut Vapo Oy:n Rapalahdensuon turvetuotantoalue (56,9 ha), joka on poistunut tuotannosta vuonna 2010. Rapalahdensuon kuivatusvedet johdettiin Joutenpuroon lähelle sen laskukohtaa Raudanjoeseen. Ylempänä Raudanjoen valuma-alueella Raudanveden ja Venejärven takana on Imuturve Oy:n Pihlajasuon tuotantoalue, jonka kuormittava ala vuonna 2011 oli 44 hehtaaria. Koko Raudanjoen turvetuotannon osuus joen ainemäärissä on vaihdellut keskiarvona välillä 3–8 %.

Vapo Oy:llä oli Sukevanjärven valuma-alueella turvetuotannossa vuonna 2011 seitsemän tuotantoaluetta, joiden yhteenlaskettu kuormittava pinta-ala oli noin 440 hehtaaria ja valmisteluvaiheessa yksi alue, jonka kuormittava ala oli 56 hehtaaria. Lisäksi Sukevanjärven valuma-alueella oli Ylä-Savon Turve Oy:llä kaksi turvetuotantoaluetta ja Imuturve Oy:llä yksi, joiden kuormittava ala oli yhteensä noin 116 hehtaaria. Kokonaisuudessaan Sukevanjärveen kohdistui turvetuotannosta peräisin olevaa kuormitusta 600 hehtaarin alueelta, mikä on noin 1 % valuma-alueen kokonaispinta-alasta.

Vapo Oy:n turvetuotantoalueiden poistumaennusteen mukaan Haarasuon kunnostuksen ja turvetuotannon aloittamisen myötä Vapo Oy:n turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala Raudanjoen valuma-alueella voi lisääntyä aluksi, mutta vuoteen 2015 mennessä tuotannosta poistuu Haarasuon tuotantoalueen pinta-alan verran vanhoja alueita. Kokonaisuudessaan Sukevanjärven valuma-alueella poistuu tuotannosta Vapo Oy:n turvetuotantoalueita vuosina 2011–2013 vähän Haarasuon tuotantopinta-alaa enemmän.

Vanhojen turvetuotantoalueiden poistuminen tuotannosta vähentää turvetuotantoalueiden aiheuttamaa kokonaiskuormitusta Raudanjokeen ja Sukevanjärveen. Uusilla tuotantoon otettavilla alueilla käytetään perustasoa tehokkaampia vesienkäsittelymenetelmiä, jolloin uusien alueiden vesistökuormitus ei ole yhtä suurta kuin vanhoilla alueilla, joilla on ollut käytössä vain laskeutusaltaat.

Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa edellytetään kaikilta uusilta turvetuotantoalueilta vesienkäsittelymenetelmänä vähintään pintavalutusta. Haarasuon vesienkäsittelymenetelmät ovat toimenpideohjelmassa esitettyjen vaatimusten mukaiset. Näin ollen turvetuotanto ei vaaranna toimenpideohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Ympäristöriskit

Työmaalle laaditaan vuosittain päivitettävä pelastussuunnitelma ja nimetään paloturvallisuusorganisaatio, joka vastaa mahdollisen tulipalon alkusammutuksesta ja muiden hätätilanteiden hoitamisesta. Tuotantoalueella on tarvittava sammutuskalusto ja ensiapuvälineistö sekä toiminta- ja ensiapuohjeet onnettomuustilanteiden varalle. Työmaan henkilöstön valmiuksia toimia hätätilanteissa ylläpidetään koulutusten sekä toimintaharjoitusten avulla. Työmaan pelastussuunnitelma toimitetaan pelastusviranomaisille.

Toiminnalle otetaan ympäristövahinkovakuutus.

Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu

Haarasuon tarkkailu liitetään osaksi Pohjois-Savon turvetuotantosoiden yhteistarkkailua.

Uusia soita käyttöön otettaessa näitä tarkkaillaan ennako- ja kunnostuksen aikaisen ohjelman mukaisesti, joka ei ole sidoksissa varsinaiseen yhteistarkkailuohjelmaan. Kunnostuksen jälkeen suo otetaan mukaan yhteistarkkailuohjelmaan.

Päästötarkkailua tehdään Haarasuolla kuntoonpanon aikana pintavalutuslentien 1 ja 2 alapuolisilta mittapadoilta. Mittapadon 1 kautta johdetaan lohkojen 1–3 vedet ja mittapadon 2 kautta lohkojen 4–7 vedet. Suolta purkautuva vesimäärä mitataan mittapadoilla jatkuvatoimisin laittein sulan maan aikana. Mikäli virtaamamittausta ei pystytä toteuttamaan, virtaama arvioidaan muiden edustavien tarkkailusoiden perusteella tai ympäristö-

hallinnon vesistömallijärjestelmästä saatavien valuntojen avulla. Päästötarkkailu aloitetaan välittömästi, kun pintavalutuskentät on rakennettu ja niiden alapuoliset mittakaivot asennettu. Kuntoonpanotöiden aikana näytteitä otetaan yksi näyte kahdessa viikossa. Kevättulvan aikana näytteitä otetaan yksi viikossa. Kesä-lokakuussa näytteenottotiheys on yksi kahdessa viikossa ja marras-maaliskuussa yksi kuukaudessa.

Tuotantoaikana päästötarkkailua esitetään tehtäväksi kahden kalenterivuoden ajan lupakaudella. Vesinäytteiden otto ajoitetaan samoin kuin kuntoonpanovaiheessa. Kesäaikana kaksi kertaa kuukaudessa tapahtuva näytteenotto voidaan muuttaa kahden vuoden tarkkailun jälkeen kerran kuussa tapahtuvaksi, mikäli pintavalutuskentän toiminta osoittautuu hyväksi ja vakaaksi. Näytteistä analysoidaan kiintoaine, kemiallinen hapenkulutus, kokonaistyyppi, kokonaisfosfori ja pH. Lisäksi kolme kertaa kesässä (kesä-, heinä- ja elokuun ensimmäinen näytekerta) määritetään fosfaattifosfori, ammoniumtyppi, nitraatti- ja nitriittitypen summa sekä rauta. Myös kiintoaineen hehkutushäviö tehdään, mikäli kiintoainepitoisuus on enemmän kuin 20 mg/l. Päästötarkkailuvuosina pintavalutuskentän toimivuutta tarkkaillaan ottamalla näyte pintavalutuskentälle tulevasta vedestä kesä-, heinä- ja elokuun ensimmäisen näytteenottokierrosten yhteydessä. Rakenteiden tehoa arvioidaan lisäksi silmämääräisten havaintojen perusteella tarkastelemalla muun muassa pintavalutuskenttien ja rakenteiden kuntoa ja syvennyksiin ja altaisiin pidättyvän lietteen määrää.

Päästötarkkailuvuosina otetaan näytteitä myös ylivalumatilanteissa, kunnostustoimien aikana ja muissa poikkeustilanteissa.

Haarasuon vesistötarkkailu esitetään hoidettavaksi osana Pohjois-Savon turvetuotannon yhteistarkkailua. Suunnitellut vesistötarkkailupisteet sijaitsisivat Lukkaropurossa, Rahonpurossa ja Raudanjoessa. Näytteet otetaan yhteistarkkailuohjelman virtavesitarkkailupisteiden mukaisesti joka kolmas vuosi. Näytteitä otetaan näytteenottovuonna neljä kertaa, joista ensimmäinen otetaan kevättulvan aikaan huhti-toukokuussa. Loput näytteet otetaan kesä-lokakuussa siten, että näytteenottoajat edustavat erilaisia virtaamatilanteita (ali-, keski- ja ylivirtaama). Näytteistä analysoidaan kiintoaine, kiintoaineen hehkutushäviö (jos kiintoainetta on yli 20 mg/l), pH, väriluku, kokonaistyyppi, kokonaisfosfori, COD_{Mn}, NO₃+NO₂-N, NH₄-N ja PO₄-P.

Haarasuo liitetään Sukevanjärven alueen kalataloudelliseen yhteistarkkailuohjelmaan. Kalataloudellista tarkkailua jatketaan vuonna 2015 koekalastuksella ja havaskokeilla Sukevanjärnessä sekä sähkökalastuksella Raudanjoessa.

Hakija ei ole esittänyt tehtäväksi melu- ja pölytarkkailua.

Kalatalousmaksu

Haarasuon vesistövaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Rahonpuroon, Myllypuroon, Lukkaropuroon ja Joutenpuroon, joiden kalataloudellinen merkitys on vähäinen. Kalataloudellisesti merkittävämpiä vesistöjä ovat Raudanjoki ja Sukevanjärvi. Vaikka hankkeen vaikutukset kyseisten vesistöjen kalatalouteen ovat hyvin pienet, hanke aiheuttaa kuitenkin jonkin verran lisäkuormitusta vesistöihin. Hakija on esittänyt kalataloudellisen haitan kompensoimista 200 euron suuruisella vuotuisella kalatalousmaksulla.

Muut toimenpiteet

Hakijan arvion mukaan toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu alapuoliseen vesistöön kunnostustoimenpiteitä edellyttäviä vaikutuksia.

Korvaukset

Hakijan arvion mukaan toiminnasta ei aiheudu tilakohtaisesti korvattavaa vahinkoa.

JÄTEVEDEN JOHTAMINEN TOISEN MAALLA OLEVAAN OJAAN

Hakija on pyytänyt oikeutta johtaa jätevedet toisten maalla oleviin ojiin kiinteistöillä Jyrkäsalo 762-402-22-10, Rahonmäki 762-402-1-122, Rahonmäen vanhapiha 762-402-1-84, Hakakangas 762-402-1-27, Tavisalo 762-402-1-88, Rahonsalo 762-402-1-87 ja Koiramäki 762-402-4-46.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksen täydennykset

Hakija on täydentänyt hakemustaan 30.3.2012 Vehkalampea, Joutenlampea ja viitasammakon esiintymistä koskevilla lisäselvityksillä sekä viimeisimmällä vesistötarkkailuraportilla ja asianosaisten yhteystiedoilla. Hakija on 2.9.2013 täydentänyt hakemusta viitasammakon esiintymistä ja kaavoitustilannetta koskevilla selvityksillä. Hakija on 11.9.2012 toimittanut aluehallintovirastolle raportin turvetuotannon vesistövaikutuksista Sukevanjärven valuma-alueella ja 2.11.2012 pyynnön käyttää toisten maalla olevia ojia kuivatusvesien johtamiseen. Hakija on 20.9.2013 täydentänyt hakemusta luontodirektiivin liitteen IV(a) eläinlajien esiintymistä koskevalla selvityksellä. Hakija on 18.11.2013 muuttanut hakemusta niin, että tuotantosunnitelmasta on rajattu pois eräitä alueita. Muutoksen seurauksena hakemuksen mukainen tuotantoalue on 88,5 ha, mihin sisältyy auma-alueita 7,4 ha.

Tiedot on kuvattu tarkemmin Hakemuksen sisältö -osassa.

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla aluehallintovirastossa ja Sonkajärven kunnassa 28.11.–28.12.2012 sekä erityistiedoksi antona asianosaisille. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettu 28.11.2012 Miilu-nimisessä paikallislehdessä. Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta ja kalatalousviranomaiselta, Sonkajärven kunnanhallitukselta ja Sonkajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Hakemuksen täydennyksistä tiedottamista on selostettu jäljempänä.

Lausunnot 1) *Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue* on todennut, että Haarasuon turvetuotantolupahakemuksen yhteydessä tehdyissä kasvillisuus- ja linnustoselvityksissä todettiin lukuisia uhanalaisia suotyyppejä. Peräti seitsemän alueen korpi-, neva-, räme- tai niiden yhdistelmätyyppejä on arvioitu valtakunnallisessa luonto-

tyyppien uhanalaisluokituksessa vaarantuneiksi. Lisäksi suolla tavataan rauhoitettua punakämmekkää. Linnuista kohteella tavataan lintudirektiivin liitteen I lajeja, Suomen kansallisia vastuulajeja sekä uhanalaisia lajeja. Haarasuon suokokonaisuudessa arvokaimmat kasvillisuus- ja lintutiedot sijoittuvat lähinnä kunkin osa-alueen ojittamattomille osille.

Joutenlammessa tavattiin myös luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kuuluvaa viitasammakkoa. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on luontodirektiivin mukaan kiellettyä. Hakemuksen liitteenä olevasta viitasammakkoselvityksestä ei varmuudella selviä, onko lajia etsitty muualta hankealueelta kuin Joutenlammesta, joka raportin mukaan on laajalti viitasammakon elinympäristöksi sopivaa. Tämän vuoksi hakemusta tulee täydentää laajemmalla viitasammakkoselvityksellä koko tuotantoalueen potentiaalisilta esiintymispaikoilta kattaen lajin muutkin elinkierron vaiheet kuin kutuvaihe. Viitasammakkonaaraat lähtevät tietävästi välittömästi muualle munittuaan, koiraat jäävät kutupaikalle joksikin aikaa. Lajin kesäelinympäristöinä mainitaan kirjallisuudessa muun muassa matalat ja kosteat vesistöjen rannat ja rehevät suot. Myös muualla kuin todetuilla kutupaikoilla voi olla kohteita, jotka ovat lain tarkoittamia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

ELY-keskus tulee ottamaan kantaa turvetuotantohankkeen kokonaisuuteen vasta, kun viitasammakkoselvitystä on edellä kuvatulla tavalla täydennetty. Siinä vaiheessa on mahdollista tehdä johtopäätöksiä hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta ottaen huomioon tiedot viitasammakosta sekä kasvillisuudesta ja linnustosta.

ELY-keskus on liittänyt lausuntoon Suomen ympäristökeskuksessa laaditun viitasammakon biologiaa koskevan esiselvityksen sekä Pohjois-Savon liiton maakuntakaavan yhteydessä laatiman kohdekuvauksen hankealueen soiden luontoarvoista.

2) *Pohjois-Savon ELY-keskus on kalatalousviranomaisena todennut, että Raudanjoen valuma-alueella on useita kauan toiminnassa olleita turvesoita, joiden kokonaisvaikutus heikentää näiden vesistöjen kalataloudellista arvoa. Raudanjoen ja Sukevanjärven vedenlaatua heikentää kiintoaine- ja ravinnekuormitus. Turvetuotannon valumavedet lisäävät kuormitusta erityisesti syksyn ja kevään ylivalumakausien aikana, jolloin vesienkäsittelymenetelmien teho laskee ja perustuotannon ravinteita sitova vaikutus on vähäinen. Vesistöalueen tilaa ei saada paranemaan ilman hajakuormituksen vähenemistä. Siten parhaan käytettävissä olevan vesiensuojelutekniikan käyttöönotto on tarpeen ja luvan myöntämisen edellytyksiä on harkittava kokonaiskuormituksen näkökulmasta.*

Raudanjoessa on ollut luontainen taimen- ja harjuskanta ja joki on yhä koskikalastuksen lupakohde perustuen nykyisin kalanistutuksiin. Velvoitetarkkailun ja ELY-keskuksen tekemien sähkökoekalastusten perusteella joen kalasto on nykyisin lajimäärältään ja kokonaisbiomassaltaan niukka. Sukevanjärven kalasto ilmentää rehevän järven lajistoa. Hoitokalana menestyy kuha, mutta hapen vähyyys rajoittaa lohensukuisten kalalajien menestymistä.

Jos lupa myönnetään, on kalataloudellinen kompensatio tarpeen. Hakijan esittämä kalatalousmaksu on liian alhainen, koska pienellä maksulla ei voida vähentää haittoja. Mikäli lupa myönnetään, luvan saajan on maksettava kalatalousmaksua 600 euroa vuodessa ja osallistuttava kalataloustarkkailuun. Sukevanjärven alueella on useita kalataloustarkkailuvelvoitteita, jotka voidaan toteuttaa yhteistarkkailuna.

3) *Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta on Sonkajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena* lausunut, että hankkeelle ei tule myöntää ympäristölupaa. Perusteluna ympäristölautakunta on viitannut korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen 26.9.2012 taltionumero 2554, jolla on hylätty Kajaanin kaupungissa sijaitsevaa Suovasuo 80,4 ha:n suuruista turvetuotantohanketta koskenut ympäristölupahakemus. Päätöksessä on tarkasteltu muun muassa turvetuotannon kokonaiskuormitusta Sukevanjärveen sekä vesienhoitosuunnitelman tavoitteita. Sukevanjärven kunnostukseen on vuosille 2010–2015 kohdennettu 350 000 euroa. Kunnostustoimenpiteitä ovat alivedenpinnan nosto pohjapadolla, valuma-alueen vesiensuojelurakenteet ja entisen saharan kunnostus. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan mikäli Sukevanjärveen tässä tilanteessa, kun kunnostustoimenpiteet on saatu päätökseen, sallittaisiin kohdistettavan lisäkuormitusta tai edes entisen suuruista turvetuotannosta aiheutuvaa kuormitusta, se voisi johtaa ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun merkittävään ympäristön pilaantumiseen.

Hakemuksen mukaan Haarasuon turvetuotantoalue on pinta-alaltaan suurempi kuin Suovasuo ja Haarasuon vesistövaikutukset kohdistuvat Suovasuo tavoin Sukevanjärveen ja sen yläpuolisiin vesistöihin. Ympäristölautakunta on katsonut, että Haarasuon ottaminen turvetuotantoon vaarantaisi Sukevanjärven kunnostuksella saavutetut hyödyt vesistön tilan parantamisessa ja olisi ristiriidassa Suovasuota koskevan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen kanssa, joten Vapo Oy:n ympäristölupahakemus turvetuotannon aloittamiseksi Haarasuolla tulee hylätä.

4) *Sonkajärven kunnanhallitus* on yhtynyt Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunnan lausuntoon.

Muistutukset ja mielipiteet

1) *Tiina Kämäräinen metsäyhtymä Kauppinen–Kämäräinen–Laatikaisen (762-402-20-3 ja 762-402-1-19) edustajana* on ilmoittanut, että muistuttajan tilalle on myönnetty Myllypuron ennallistamiseen ympäristötukisopimus, jonka tarkoituksena on saada puroluonto palautumaan luonnontilaan. Ennallistamisella vähennetään kiintoaineiden ja ravinteiden huuhtoutumista alapuolisiin vesistöihin. Myllypuro on lialmen reitin latvavesiä. lialmen reitti on vesistön suojelun erityiskohteita. On otettava huomioon luonnontilaisen suon tyhjennyskuivatuksen ja valuma-alueen negatiivisen muutoksen aiheuttama heikennys. Muutos merkitsisi merkittävää luonnonolosuhteiden huonontumista Raudanjoen valuma-alueella, vesilaissa kiellettyjä seurauksia kuten ajoittaista tulvaveden lisääntymistä ja toisaalta alivirtaaman pienentymistä ja vesiluonnon ja sen toiminnan muuttumista. Suometsämosaiikki lajistoineen ja luontotyypeineen on sellainen ympäristönsuojelulain 42 §:n tarkoittama erityinen luonnonolosuhde toiminnan vaikutusalueella, jonka pilaaminen olisi lainvastaista. Kuivatus muuttaisi koko suon vesi- ja lämpötiloutta.

Raudanjoen kalakanta on hiljalleen paranemaan päin huolimatta Pihlajasuon aiheuttamasta kuormituksesta. Muun muassa taimenta ja harjusta on saatu tällä vuosikymmenellä. Hakijan esittämä 200 euron suuruinen kalatalousmaksu on aiheutuvaan haittaan nähden liian alhainen. Esitetyt toimenpiteet vesistöjen kuormituksen estämisen osalta ovat sijaintiin nähden riittämättömät. Päisteputket, sarkaojapidättimet ja lietesyvennykset eivät estä esitetyllä tavalla kiintoaine- ja kemiallista kuormitusta.

Turpeenosto ja kuljetukset aiheuttaisivat pölyämistä ja melua huomattavasti laajemmalla alueella kuin 500 metrin etäisyydellä. Jo toiminnassa olevat Vapo Oy:n turvesuot (Rapalahdensuo ja Pihlajasuo) ovat aiheuttaneet pölyhaittaa muistuttajan Nuutinmäen tilalle (762-402-1-19), vaikka suot sijaitsevat noin 4 ja 8 kilometrin etäisyydellä. Haarasuon lohkolle 7 (Lamminsuo) on tilalta matkaa noin 1,5 kilometriä.

Suo on kartoitettava uudelleen eläimistön, muun muassa perhosten ja piennisäkkäiden osalta sekä huomioitava metsäkanalintujen soidin- ja pesimäpaikat sekä metsojen hakomapuut suolla. Alueella esiintyy huomattavasti enemmän lintulajeja kun kartoituksessa on havaittu. Viitasammakon elinaluetta ei saa vaarantaa Joutenlammen alueella.

Pohjavesien tasoa ja vesistön kuormitustilaa tulee seurata alueella säännöllisesti. Turveaineesta irtoavan metyylielohopean määrä on mitattava ja estettävä sen pääsy vesistöihin. Pölymittaukset on tehtävä laajemmalla alueella ja on laskettava tarkempi ennuste vallitsevien tuulien mukaisesti etenevästä turvepölystä. Liikennöinti tuotantoalueelle aiheuttaa melu- ja pölyhaittaa ja vaarantaa tiellä liikkujien turvallisuuden.

2) *Sukevan osakaskunta* on esittänyt, että Haarasuon turvetuotannon ympäristövaikutukset tulevat näkymään alapuolisessa vesistössä ja vaikuttamaan kalastoon ja vesistön virkistyskäyttöön. Lupaehdoissa tulee määrittellä riittävä tarkkailuohjelma kuivatusvesien käsittelypaikoille ja alapuoliselle vesistölle. Tulevan kuormituksen aiheuttama haitta kalastolle ja kalastukselle tulee korvata vuosittaisella 700 euron suuruisella kalatalousmaksulla jatkuen siihen asti, kunnes tuotanto on loppunut ja alue on ennallistettu luonnontilaan.

3) *Jyrkän osakaskunta* on esittänyt huolensa Haarasuon turvetuotantoalueen tulevista haittavaikutuksista osakaskunnan vesialueille. Joutenlampi on osakaskunnan omistuksessa olevaa aluetta, josta hakija ei ole turvetuotantohanketta suunnitellessaan informoinut osakaskuntaa. Raudanjoen seudun vesistöjen kuormitus on jo nyt liian runsasta turvesoiden johdosta. Osakaskunta vastustaa luvan myöntämistä. Mikäli lupa kuitenkin myönnetään, osakaskunta on vaatinut kalatalousmaksun huomattavaa korottamista hakijan esittämästä.

4) *Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry* ja *Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry* ovat huomauttaneet, että luontotyyppinä rimpinevaräme on luokitukseltaan vaarantunut eikä silmälläpidettävä. Myös punakämmekä luokitellaan vaarantuneeksi. Turvetuotantohankkeen toteuttaminen johtaisi alueella esiintyvien lajien ja suotyyppien tuhoutumiseen eikä lupahakemusta siksi tule hyväksyä. Alueen ojista huomattavan suuri osa on pitkälti umpeenkasvaneita, ja niiden vaikutus vesitalouteen on koko ajan vähenevä. Siten ojitusalueiden ja luonnontilaisten alueiden määrittely ei ole yksinkertaista ja ennallistamismahdollisuudet ovat myös kohtalaiset.

Joutenlammella tavattiin kesäkuussa 2012 tehdyllä käynnillä mehiläishaukka (*Pernis apivorus*), joka on valtakunnallisesti uhanalainen, vaarantunut laji. Samoin myös keltävästäräkki, jota tavattiin Joutenlammella 3 paria ja Haarasuolla 2 paria. Lammella tavattiin myös valkoviklo (1 pari), liro (3 paria) ja kuovi (1 pari), jotka ovat Suomen erityisvasuulajeja. Vehkasuolla havaittiin kesäkuussa 2010 soidintava jänkäsirriäinen (*Limicola falcinellus*), joka on alueellisesti uhanalainen lintulaji. Jänkäsirriäisen esiintyminen maassamme painottuu Pohjois-Suomen vetisille soille ja laji on Pohjois-Savossa levinneisyysalueensa etelärajalla. Pesimäaikaisia havaintopaikkoja tunnetaan Pohjois-Savosta Vehkasuon lisäksi vain kolme: Vieremän Pihlajasuo 1980 ja 1982, Rautavaaran

Ala-Tiilikan Suurisuo 1987 ja Vieremän Rotimojoen Joutensuo 1995. Näistä Pihlajasuo ei enää sovellu lajin pesintään, koska se on osin otettu turvetuotantoon. Vaikka soidinpaikka ei sijoitukaan suunnitellulle turpeenottoalueelle, voisi suunniteltu toiminta kuitenkin vähentää lajin reviirille kuuluvia avosualueita Vehkalammen luoteispuolella ja siten heikentää lajin esiintymisolosuhteita.

Joutenlammen kosteikko ei rajoitu maastossa vain varsinaisen Joutenlammen alueelle tilarajojen mukaan vaan esimerkiksi lammen kaakkoispuolella kosteikkoalue jatkuu lammen ulkopuolelle. Tilanne käy ilmi tuoreesta ilmakuvasta. Kun tilannetta vertaa Vapo Oy:n hankesuunnitelmaan on selvää, että osa kosteikosta ja näin ollen myös viitasammakon elinympäristöstä muutettaisiin turpeenotokentäksi. Pelkkä Joutenlammen tarkastelu viitasammakoiden elinympäristönä ei riitä, vaan tilannetta on tarkasteltava huomattavasti laajemmalla alueella. Viitasammakko saattaa käyttää Joutenlampea vain osan vuodesta ja käyttää elinympäristönään myös sen lähiympäristöä, jonka merkitystä lajille ja turpeenoton mahdollisia vaikutuksia laajemmalle ei ole nyt arvioitu. Suunnitellulla tuotannolla on välillisiä vaikutuksia muun muassa veden laatuun.

Raudanjoki on todettu toistuvasti liian kuormittuneeksi. Vesioikeus hylkäsi Raudanvee-teen purkautuvan Raudansuon hakemuksen 1990-luvun alussa. Suovasuolla on päädytty jo kahdesti turpeenoston hylkäämiseen. Ensimmäisen kerralla vuonna 1994 hylkäyksen teki vesiylioikeus ja viimeksi korkein hallinto-oikeus 26.9.2012. Suovasuon ja Haarasuon ehdotetut puhdistustehot eivät poikkea oleellisesti toisistaan. Siten on selvää, että Vapo Oy:n Haarasuon hakemus johtaisi liian suureen lisäpäästöön tilanteessa, jossa on karsittava kaikkia vesiä kuormittavia päästöjä.

Haarasuon alueella on arvoja erityiselle linnustolle, kanalinnuston hoitamiselle ja vesien laadulle. Väitteet puhdistustehosta eivät perustu tieteelliseen kirjallisuuteen. Luontoarvoista ei ole asiallisia johtopäätöksiä. Luontoselvityksien avulla ei ole rajattu kaivu- tai valmistelualaa niin, että välttyttäisiin luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaiselta poikkeuslupatarpeelta. Mikäli aluehallintovirasto ei vaadi viitasammakon osalta poikkeusluvan hankkimista, se olisi vastoin luontodirektiiviä.

Haarasuon hakemus ei täytä ympäristönsuojelulain sisältövaatimuksia, eikä olosuhteita ole selvitetty tarpeeksi. Kuormitusta ei tämän paikan oloissa ja maaperällä voi arvioida pelkästään muiden kenttien laskelmilla. Kiintoaineen ominaiskuormituksella ilmaistaan huuhtoutuman keskiarvojen vaihtelua, ei kokonaismäärää. Kuormitusluvut eivät kerro karkaavan orgaanisen aineen todellista määrää. Tämä johtuu virheellisestä menetelmästä. Asiantuntijat kuitenkin tietävät, että suurin osa karkaavasta orgaanisesta aineksesta muodostuu pienemmistä partikkeleista ja liukoisesta aineksesta. Kun päästöjä ja haittoja arvioitaessa humusta ja hienojakoisinta ainesta ei lasketa kiintoaineeksi, kuormitusluku kertoo vain alle 10 % humuksen kokonaishuuhtoumasta. Arviot aiheutuvista vesistöhaitoista perustuvat edellä mainittuihin laskelmiin. Vedenlaatuhistorian perusteella Raudanjoen kosket ovat herkkiä kuormituksen kasvulle. Viranomaisrekistereihin on tallennettu tietoja Raudanjoen ja Sukevanjärven tilasta. Siksi tietoja tulee koota lupaharkintaan vedenlaatutietokannoista ja esittää samalla arvio, miten vesien tilaa parannetaan virtakutuisten kalojen säilyttämiseksi.

Muistuttaja on vaatinut myös katselmuksen suorittamista.

Hakijan vastine

Hakija on vastannut Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunnon ja muistutuksen 4 johdosta seuraavaa. Hakija on teettänyt Jyväskylän yliopistolla ELY-keskuksen tarpeelliseksi katsoman viitasammakkoselvityksen. Selvitys ei osoita lajin osalta erityistä aiemmin selvitettyyn verrattuna. Hakijan käsityksen mukaan tuotanto- ja vesienjohtamissuunnitelmassa on huomioitu lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyminen Joutenlammessa. Muut kohteet sijoittuvat etäälle hankealueesta, eikä niiden osalta ole tarpeen tehdä suunnitelmaan muutoksia.

Haarasuon alue on Pohjois-Savon maakuntavaltuuston 8.11.2010 tekemällä päätöksellä osoitettu turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi (135 ha, EOI 736). Ympäristöministeriö on 7.12.2011 antamallaan päätöksellä hylännyt Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n edellä mainitun varauksen poistamista koskevan valituksen ja vahvistanut maakuntavaltuuston päätöksen Haarasuon alueen osalta. Ympäristöministeriö on todennut päätösperusteluissaan muun ohessa, että Haarasuon 164 hehtaarin kokonaispinta-alasta 17 hehtaaria eli noin 10 % on luokiteltu ojittamattomaksi, Haarasuo on maisemallisesti vaikeakulua, mutta luonnonarvoiltaan ilmeisen vähäinen avosuo ja Haarasuota voidaan edellä mainituista syistä pitää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena jo ojitettuna ja luontoarvoiltaan merkittävästi muuttuneena suona ja että ei ole suon luontoarvoihin liittyviä perusteita jättää kyseinen turvetuotantoon soveltuva alue vahvistamatta. Korkein hallinto-oikeus on 22.3.2013 antamallaan päätöksellä osittain jättänyt tutkimatta ja osittain hylännyt Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n valituksen. Haetun luvan myöntämiselle ei ole maankäyttö- ja rakennuslaista johtuvaa estettä. Hakija ei myöskään näe luonnonsuojelulaista johtuvaa luvan myöntämisen estettä olevan. Ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen lausunnon johdosta hakija on lausunut, että koska Haarasuo korvaisi vain vähäisen osan turvetuotannosta poistuneesta tuotantoalasta ja koska jäljellä olevan tuotantoalan kuivatusvesien puhdistusta on tehostettu merkittävästi, luvan myöntämisen seurauksena ei olisi turvetuotannosta peräisin olevan kuormituksen lisääntyminen. Kuormituksen yhteisvaikutusta estää osaltaan hankkeiden etäinen ja hajanainen osin toisille 3. jaotuksen vesistöalueille sijoittuminen. Kalatalousmaksuvaatimuksen osalta ei ole huomauttamista.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunnan ja Sonkajärven kunnanhallituksen lausuntojen johdosta hakija on todennut, että korkeimman hallinto-oikeuden Suovasuon asiassa antamalla päätöksellä (26.9.2012) ei ole ratkaistu Haarasuon turvetuotantoalueen eikä mahdollisten myöhempien muidenkaan samalle vesistöalueelle sijoittuvien hankkeiden ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä. Harkinta on tapauskohtaista. Suovasuon purkumatka Kukkopurossa ja Raudanjokea myöten Sukevanjärveen on noin 16,5 kilometriä. Haarasuon vedet kulkevat aluksi kahta purkureittiä purouomia myöten ja edelleen Raudanjoessa. Purkumatka Sukevanjärveen on noin 23 kilometriä. Myös valuma-alueen turvetuotannon osalta tilanne on erilainen. Hakija katsoo, että haetun luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Muistutukseen 1 hakija on vastannut, että 30.3.2013 päivättyyn hakemuksen täydennykseen sisältyvät suunnitelman muutokset estävät muistutuksessa epäillyt haitalliset vaikutukset Myllypuroon. Kuivatusvesien puhdistus on suunniteltu parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaiseksi. Kirjoituksessa esitetyt etäisyydet huomioon ottaen kohtuuton pöly- ja meluhaitta ei ole mahdollinen. Lamminsuon alue (Haarasuon lohko 7) on lähin

alue Haarasuosta Nuutinmäen kiinteistön (762-402-1-19) suhteen (n. 1,5 km). Selvitykset ovat riittävät lupaharkinnan suorittamiseksi. Tarkkailujen osalta tavanomaiset määräkset ovat riittävät. Viitasammakon osalta viitataan edellä jo aikaisemmin lausuttuun.

Muistutuksen 2 osalta hakija on viitannut soveltuvin osin edellä lausumaansa. Kalatalousmaksun rahallinen määrä voi olla ELY-keskuksen vaatimuksen mukainen.

Hakemuksen täydennykset ja niistä tiedottaminen

Hakija on 2.9.2013 toimittanut hakemuksen täydennyksenä Jyväskylän yliopiston ympäristöntutkimuskeskuksen tekemän viitasammakoselvityksen Haarasuon alueelta sekä Pohjois-Savon maakuntakaavan vahvistamista koskevan ympäristöministeriön 7.12.2011 antaman päätöksen nro YM6/5222/2010 ja edelliseen liittyvän korkeimman hallinto-oikeuden 22.3.2013 antaman päätöksen taltionumero 998. Lisäksi hakija on 20.9.2013 toimittanut Ahma Ympäristö Oy:n tekemän selvityksen luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien esiintymisestä Haarasuon alueella. Tiedot on kuvattu tarkemmin edellä Hakemuksen sisältö -osassa.

Aluehallintovirasto on varannut Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja lisälmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry:lle tilaisuuden lausunnon ja muistutuksen antamiseen viitasammakoselvityksen ja luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien esiintymistä koskevan selvityksen johdosta.

Lausunto hakemuksen täydennyksistä

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on todennut, että luvanhakija on täydentänyt Haarasuon luontoselvityksiä viitasammakon ja muun eliölajiston osalta ELY-keskuksen 19.12.2012 antaman lausunnon johdosta. Ahma Ympäristö Oy:n raportissa esitetyt tiedot viitasammakon esiintymisestä suolla eivät vastaa Jyväskylän yliopiston ympäristöntutkimuskeskuksen raportin 137/2013 tietoja. Ympäristöntutkimuskeskuksen raportti kertoo luotettavasti viitasammakon esiintyvän Ahma Ympäristö Oy:n raporttia laajemmin kyseessä olevalla kohteella. ELY-keskus perustaa kannanottonsa viitasammakon osalta ympäristötutkimuskeskuksen uudempaan raporttiin.

Ahma Ympäristö Oy:n selvitys tarkastelee hyvin laaja-alaisesti sitä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajijoukkoa, joka voisi mahdollisesti elää hankealueella tai sen vaikutuspiirissä. Pohjois-Savon ELY-keskuksen linjana ei ole ollut vaatia näin kattavan lajijoukon esiintymisen selvittämistä edes kirjallisuuskatsauksen tai karttatarkastelun muodossa. Nykyisen ympäristönsuojelulain mukaan itse tuotantoalueelle sijoittuvaa lajistoa ei juurikaan oteta huomioon lupapäätöksessä, ellei lajilla ole luonnonsuojelulain kautta rauhoituksen tuomaa suojelustatusta.

ELY-keskus pitää parempana käytäntöä, jossa tehtäisiin maastossa oikeaan aikaan hankkeen lupamenettelyn kannalta keskeiseen lajistoon keskittyviä selvityksiä. Nyt tehty selvitys on nähtävä lähinnä taustaselvityksenä, joka voi osoittaa maastotyötä vaativat lajiryhmät. Suurin osa lajeista todetaan tätä selvitysaluetta koskevassa raportissa sellaisiksi, joiden esiintymisen todennäköisyys hankealueella jää pieneksi tai satunnaiseksi. Näin ollen ELY-keskus on katsonut, että luontoselvitykset ovat nyt riittäviä lupa-asian ratkaisemista varten.

Viitasammakosta johtuen ja ottaen lisäksi huomioon hakemusasiakirjojen tiedot alueen harvinaisesta linnustosta ja uhanalaisista suotyypeistä, turvetuotantoa ei tule osoittaa Vehkalammen ympäristöön eikä Vehkasuon (Haarasuon itäinen osa-alue) ojitamattomaan keskiosaan. Vehkasuon luoteisosassa viitasammakkoa ei esiinny. Joutenlammen osalta turvetuotantoa ei tule sijoittaa siten, että suokohteen vesitalous voisi viitasammakon kannalta muuttua ja lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat tulisivat heikentymään tai häviämään. Tämä tarkoittaa nykyisten lupahakemusasiakirjojen mukaan sijoittuvasta turvetuotannosta luopumista kokonaan. Haarasuon (läntisen osa-alueen lohkot 4-6) osalta viitasammakko ei aseta esteitä turvetuotantoon ottamiselle, mutta lupaviranomainen joutuu arvioimaan kohteen soveltuvuutta linnustonäkökulmasta. Juhonmäen eteläpuolella on myös tavattu viitasammakkoa. Tätä paikkaa ei saa heikentää tai hävittää mahdollisilla vesienjärjestelytoimilla tai vedenlaadun muutoksilla.

Tuotantoalueiden lähiympäristön mahdollinen kuivuminen ja tuotannosta johtuva vedenlaadun muutokset voivat hävittää tai heikentää viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja välillisesti, mikä tulee ottaa huomioon lupa-asiaa ratkaistaessa. Mikäli lupa myönnetään edellä esitettyä laajemmille alueille, tulee luvanhakija todennäköisesti tarvitsemaan myös luvan poiketa viitasammakon suojelusta luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisesti.

Muistutus hakemuksen täydennyksistä

Isälmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry on korostanut, että aluehallintoviraston tulee vaatia hakijalta poikkeamislupaa viitasammakon osalta tai tietoa, että sellainen on jätetty ELY-keskukselle. Vatimusta on perusteltu sillä, että EU:n habitaattidirektiivin soveltusohjeissa todetaan esimerkiksi rupiliskosta, että lisääntymis- ja levähdyspaikan käsite voi ulottua hyvinkin kauas kuivalle maalle varsinaisesta pesimislammesta tai -lammista. Yksilöiden voidaan todeta liikkuvan aina kilometrin päähän pesimäalueistaan. Joutenlammen viitasammakoiden suhteen tulisi ottaa huomioon vastaavat seikat. Lupahakemusaineisto ei ole valmis ennen kuin tarveharkinta viitasammakoista on tehty.

Hakijan vastine hakemuksen täydennysten johdosta esitettyyn lausuntoon ja muistutukseen sekä hakemuksen muutos

Hakija on antanut vastineen hakemuksen täydennyksen johdosta annetusta lausunnosta ja muistutuksesta. Ahma Ympäristö Oy:n selvitys ja Jyväskylän yliopiston tutkimusraportti 137/2013 ovat toisistaan erillisiä selvityksiä, joista ensimmäistä laadittaessa viimeksi mainittua on käytetty tausta-aineistona. Koska molemmat asiakirjat on toimitettu oheistettavaksi hakemusasiakirjoihin ja rinnan toistensa kanssa käytettäväksi hakemusasiaa ratkaistaessa, hakijan ei voida katsoa esittäneen asiassa keskenään ristiriitaista selvitystä. Jyväskylän Yliopiston tutkimusraportti on tilattu ELY-keskuksen 19.12.2012 päivätyssä lausunnossa esittämän viitasammakkoa koskevan selvitysvaatiuksen johdosta ja Ahma Ympäristö Oy:n selvitys laajempaan direktiivilajiselvityksenä.

Vehkalammen valuma-alue pienentyisi 2,5 hehtaaria, kun lohkon 3 valuma-alueen 04.643 puoleinen osa-alue otetaan tuotantoon. Noin 0,9 hehtaarin laajuisen Vehkalammen vedenkorkeus määräytyy osaltaan noin 190 metrin päässä sijaitsevan noin 8,5 hehtaarin laajuisen riistalammikon (vesilintukosteikko) vedenkorkeuden mukaan, koska vesialueilla on hydrologinen yhteys. Stora-Enso Oy on noin 30 vuotta sitten penkereet rakentamalla perustanut Vehkasuon suoalueelle luonnonravintolammikon, mutta kalanpoi-

kasten kasvattaminen on sittemmin lopetettu. Lammikon itäreunassa vedenkorkeus on noin 3 metriä (suullinen tieto 8.11.2013, Suomen riistakeskus Pohjois-Karjala). Selvitysten mukaan Vehkalampi ja riistalammikko ovat viitasammakon lisääntymis- ja levähdystai talvehtimispaikkoja, luontodirektiivin edellyttämällä tavalla selvästi havaittavia. Luonnonravintolammikon perustaminen ja sen myöhempi käyttö riistalammikkona ovat luoneet lajille uutta lisääntymiseen ja talvehtimiseen soveltuvaa olosuhdetta. Joutenlammelle suunnitelluilla toimenpiteillä on vastaavansuuntaisia vaikutuksia. Vehkalammen ranta-alueelle sijoitetuista kolmesta kuoppapyydyksestä yhdellä saatiin yksi viitasammakkoyksilö. Lohkon 4 eteläosalle sijoitetulla ei sen sijaan saatu yhtään.

Lohkon 3 eteläreuna sijoittuisi noin 200 metrin päähän Vehkalammen pohjoispäästä. Turvetuotantoon suunniteltua aluetta ei ole muualla Vehkalammen ympärillä eikä lampeen johtuisi turvetuotannon kuormitusta. Lohkon 3 ja Vehkalammen välinen alue ei ominaisuuksiensa vuoksi ole lajin lisääntymis- ja levähdysaluetta, eikä lajin mahdollinen satunnainen liikkuminen alueella sitä sellaiseksi muodosta. Lammen ympäristössä jää kaikkiin suuntiin lajille laajasti liikkumiseen soveltuvaa aluetta.

Hakija on rajannut valtakunnallisen valuma-aluejaotuksen mukaisesti lohkoksa 3 pois sen osa-alueen, joka sijoittuu Vehkalammen lähivaluma-alueelle. Lohko 3 pienentyy 6,7 hehtaarilla, mikä on enemmän kuin tuolta suunnalta vesiä lampeen johtanut maa-ala. Lohko 3 sijoittuu siten kokonaan muulle valuma-alueelle kuin Vehkalampi. Lyhin etäisyys Vehkalammesta lohkon eteläreunaan kasvaa 276 metriin. Edellä mainituilla perusteilla lohkon 3 toiminnan (ojitus, kuivatus, tuotanto) ei pitäisi aiheuttaa lajin lisääntymistai levähdyspaikan häviämistä eikä myöskään heikentymistä.

Selvitysten mukaan Joutenlammen soistunut alue on luontodirektiivin edellyttämällä tavalla selvästi havaittavissa oleva viitasammakon lisääntymis- ja levähdys-/talvehtimispaikka. Tämä on otettu alkuperäisessä tuotantosuunnitelmassa huomioon siten, että Joutenlammen lähivaluma-alue ei pienenny ja että lampi ei kuivu eikä sen alueelta vesitaloutta heikentäen johdu vesiä turvetuotannon kuivatuksen suuntaan. Lähimmillään lohkon 7 länsireunassa kulkeva kokoojaoja olisi sijoittunut 41 metrin etäisyydelle Joutenlammen aiemmin vallinneesta vesirajasta, joka on peruskartasta havaittavissa kiinteistöjaotuksen mukaisena rajana. Lohkon 8 kohdalla etäisyys olisi kasvanut 124 metriin. Joutenlammen eteläpuoleiselle verrattain laajalle suoalueelle, jolla metsäojat johtavat vesiä lammen suuntaan, ei kohdisteta toimenpiteitä. Joutenlammen alueen eteläosan vesitalous ei siten muutu. Tuotantosuunnitelmasta on rajattu kokonaan pois 6,4 hehtaarin suuruinen Joutenlampea lähimpänä sijaitseva lohko 8 ja noin hehtaari lohkon 7 lampea lähinnä olevasta länsireunasta. Eristys- ja kokoojaojat siirtyvät selvästi kauemmaksi Joutenlammesta. Lohkon 7 etelänurkan lyhin etäisyys Joutenlammen pohjoispäähen on nyt 134 metriä ja muuhun osaan lampea selvästi pitempi. Lohkojen 4–7 vedet johdettaisiin lammen luoteispuolelle rakennettavalle pintavalutuskentälle, jolla puhdistettuina ne johdettaisiin lammen pohjoispäähen, josta ne kulkeutuisivat lammen keskiosalle, josta vedet purkautuvat Myllypuroon. Pintavalutuksella puhdistettuja kuivatusvesiä voi kulkeutua myös lammen eteläosaan.

Suunniteltu vesien johtaminen ilmeisesti parantaisi lammen vesitaloutta ja edesauttais sen säilymistä nykyisellään. Muussa tapauksessa lammen umpeenkasvu jatkuisi nykyisen mukaisena, mikä ei välttämättä olisi edullista viitasammakon lisääntymisen ja talvehtimisen kannalta. Joutenlammesta ei ole vedenlaatutietoja, mutta veden oletetaan olevan laadultaan tyypillistä suolampivettä. Lampeen kohdistuu turvetuotannon kuormi-

tusta, mutta johtuvan veden laatu ei sanottavasti poikenne lammen nykyisestä. Hakija katsoo, että suunnitelluilla toimenpiteillä olisi CEF-toimenpiteiden mukaista vaikutusta lajin säilymiselle siinä määrin, ettei poikkeusluvan tarvetta ole.

Hakijalla ei ole huomauttamista Haarasuon alueen osalta lausuttuun.

Juhonmäen eteläpuoli ei ole toimenpidealuetta, eivätkä hankkeen vaikutukset kohdistu alueelle.

Tuotantoalue pienentyy hakemuksen muutoksen johdosta 102,7 hehtaarista (sis. auma-alueita 8,4 ha) 88,5 hehtaariin (sis. auma-alueita 7,4 ha). Pintavalutuskenttien suhteellinen koko kasvaa, jolloin pintavalutuskenttä 1 on 7,8 % ja pintavalutuskenttä 2 on 6,4 % valuma-alueestaan. Ympäristölupaa haetaan 88,5 hehtaarin tuotantoalalle.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto hylkää Vapo Oy:n hakemuksen ympäristöluvan saamiseksi turvetuotantoon Sonkajärven kunnassa sijaitsevalla Haarasuolla.

RATKAISUN PERUSTELUT

Sovellettavat säännökset

Ympäristönsuojelulain 41 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa myönnetään, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Lupa-asiaa ratkaistaessa on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaisissa ja sen nojalla säädetään.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaan luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa; 3) ympäristönsuojelulain 7–9 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta.

Ympäristönsuojelulain 50 §:n 2 momentin mukaan luvassa on 42 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty toiminnan vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentista ilmenevä varovaisuusperiaate voidaan myös osaltaan ottaa huomioon, kun arvioidaan toiminnan päästöjen vaikutusta ja merkitystä lupahakemuksessa esitettyjen selvitysten perusteella.

Purkuvesistö ja sen tila

Haarasuon turvetuotannon kuivatusvedet johdettaisiin Raudanjoen kautta Sukevanjärveen. Haarasuon pintavalutuskentältä 1 vedet laskisivat Raudanjokeen Rahonpuron

kautta ja pintavalutuskentältä 2 Lukkaropuron ja Joutenpuron kautta. Pintavalutuskentältä 2 on noin 3 km kohtaan, jossa Rahonpuro laskee Raudanjokeen. Tästä on noin 7 km Joutenpuron laskukohtaan. Pintavalutuskentältä 1 on Lukkaropuron ja Joutenpuron kautta Raudanjokeen noin 10 km. Joutenpuron laskukohdasta on edelleen noin 10 km Sukevanjärveen. Turvetuotantoalueelta on siis Sukevanjärveen matkaa molempia reittejä noin 20 km.

Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 ja siihen liittyvässä Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2010-2015 Sukevanjärvi on luokiteltu ekologiselta ja kemialliselta tilaltaan hyväksi. Tavoitteeksi on asetettu hyvän tilan säilyminen. Raudanjoki on luokiteltu fysikaalis-kemiallisten tekijöiden mukaiseen luokkaan tyydyttävä. Alustavan asiantuntija-arvion mukaan Raudanjoen ekologinen tila on hyvä. Vedenlaadun perusteella luokka on tyydyttävä.

Toimenpideohjelmasta käy ilmi, että lisälmen reitin osalta turvetuotannosta aiheutuvaa kuormitusta syntyy eniten Sukevanjärven yläpuolisilla valuma-alueilla, joilla sijaitsee yhteensä kymmenkunta turvetuotantoaluetta. Toimenpideohjelmassa todetaan myös, että Sukevanjärven kunnostukseen kohdistuvat kustannukset vuosina 2010–2015 ovat 350 000 euroa. Sukevanjärven kunnostushankkeessa toimenpiteinä ovat alivedenpinnan nosto pohjapadolla, valuma-alueen vesiensuojelurakenteet ja entisen saharannan kunnostus. Sukevanjärven vedenkorkeuden nosto on toteutettu vuonna 2010. Sukevanjärven valuma-alueelle on yleisesti asetettu ulkoisen fosforikuormituksen vähentämistavoitteeksi 10 %.

Hakemukseen sisältyy yhteenveto Sukevanjärven valuma-alueella tehdyistä turvetuotantoon liittyvistä vesistötarkkailuista vuosina 2004, 2007 ja 2011. Raportissa on tehty myös arvio turvetuotannon kuormitusosuudesta Sukevanjärven valuma-alueella vuosina 2005–2011 ja vuonna 2015. Arvio on vuoden 2015 osalta perustunut siihen, että suurin osa Vapo Oy:n vanhoista turvetuotantoalueista on tuolloin jo poissa tuotannosta ja suunnitellut uudet alueet (Suovasuo ja Haarasuo yhteensä 195 ha) ovat toteutuneet. Kiintoainekuormitus olisi vuonna 2015 vuosien 2005–2011 laskennallisten turvetuotannon ominaiskuormitusten perusteella arvioituna keskimäärin 45 % pienempi kuin vuosien 2005–2011 keskiarvo ja 30 % pienempi kuin vuonna 2011. Kokonaistypen ja kokonaisfosforin osalta arvioitu tilanne olisi vuonna 2015 hyvin samanlainen kuin kiintoaineen osalta. Kokonaistypen osalta kuormitus vuonna 2015 olisi koko Sukevanjärven valuma-alueella keskimäärin 46 % pienempi kuin vuosien 2005–2011 kokonaistypen vuosikuormitusten keskiarvo, kun laskentaperusteena käytetään ominaiskuormitusten keskiarvoa vuosilta 2005–2011. Vuoteen 2011 verrattuna typpikuorman vähenemä olisi 23 %. Kokonaisfosforin osalta laskennallinen vähennys olisi 29 % vuosien 2005–2011 keski-kuormitukseen verrattuna ja 8 % vuoden 2011 kuormitukseen verrattuna, kun vuoden 2015 kuormitus lasketaan vuosien 2005–2011 ominaiskuormitusten keskiarvon perusteella.

Sukevanjärven kokonaistypen pitoisuudet ovat vaihdelleet melko paljon eri vuosina. Selvää muutossuuntaa typpipitoisuuksissa ei kuitenkaan ole nähtävissä.

Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n turvetuotannon vesistövaikutuksia Sukevanjärven valuma-alueella koskevan 6.9.2012 päivätyn arvion mukaan vuonna 2011 Sukevanjärveen kohdistui turvetuotannosta peräisin olevaa kuormitusta yhteensä 600 hehtaarin alueelta, mikä on noin 1 % valuma-alueen kokonaispinta-alasta. Haarasuon kunnosta-

misen ja turvetuotannon aloittamisen myötä Vapo Oy:n turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala Raudanjoen valuma-alueella voisi aluksi lisääntyä. Vuoteen 2015 mennessä tuotannosta poistuu Haarasuon tuotantoalueen pinta-alan verran vanhoja alueita. Kokonaisuudessaan Sukevanjärven valuma-alueella poistuu tuotannosta Vapo Oy:n turvetuotantoalueita vuosina 2011–2013 vähän Haarasuon tuotantopinta-alaa enemmän. Vuonna 2015 fosforikuormitus on arvion mukaan vähentynyt 10 % vuoteen 2010 verrattuna. Arviossa on tuotantoalueiden lisäyksenä otettu huomioon myös Suovasuon alue, jota koskeva hakemus on jäljempänä kerrottavalla tavalla hylätty.

Hakija on esittänyt, että vanhojen turvetuotantoalueiden poistuminen tuotannosta vähentää turvetuotantoalueiden kokonaiskuormitusta Raudanjokeen ja Sukevanjärveen. Uusilla tuotantoon otettavilla alueilla käytetään perustasoa tehokkaampia vesienkäsittelymenetelmiä, jolloin uusien alueiden vesistökuormitus ei ole yhtä suurta kuin vanhoilla alueilla, joilla käytössä ovat olleet laskeutusaltaat.

Suovasuon turvetuotantoaluetta koskeva päätös

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto on hylännyt Vapo Oy:n Raudanjoen valuma-alueella sijaitsevan Suovasuon turvetuotantoalueen ympäristölupahakemuksen 28.12.2009 antamallaan päätöksellä nro 103/09/2. Vaasan hallinto-oikeus 25.2.2011 antamallaan päätöksellä nro 11/0077/3 ja korkein hallinto-oikeus 26.9.2012 antamallaan päätöksellä taltionumero 2554 ovat pysyttäneet ympäristölupaviraston ratkaisun lopputuloksen. Suovasuon tuotantopinta-ala olisi ollut 80,4 ha.

Suovasuon alue on kokonaan metsäojitettu. Tuotantoalueen vedet oli suunniteltu käsiteltäväksi ympärivuotisesti pintavalutuksella ja johdettavaksi Kukkopuron ja Raudanjoen kautta Sukevanjärveen. Etäisyys suunnitellulta tuotantoalueelta Sukevanjärveen on vajaat 20 kilometriä.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksensä perusteluissa lausunut muun ohella, että Sukevanjärven hyvästä tilasta huolimatta järveen on kohdistunut ja kohdistuu yhä merkittävää kuormitusta. Sukevanjärven kunnostushanke osoittaa korkeimman hallinto-oikeuden käsityksen mukaan osaltaan sitä, että järveen kohdistunut kuormitus ei ole ollut vesistön vastaanottokyvyn kannalta riittävän alhaista. Se, että järveen tässä tilanteessa, kun kunnostustoimenpiteet on saatu päätökseen, sallittaisiin kohdistettavan lisäkuormitusta tai edes entisensuuruista turvetuotannosta aiheutuvaa kuormitusta, voisi johtaa ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun merkittävään ympäristön pilaantumiseen.

Haarasuon suunniteltu turvetuotantoalue sijaitsee samalla Raudanjoen valuma-alueella kuin Suovasuo. Raudanjoen valuma-alueen pinta-ala (409,5 km²) on 58,3 % koko Sukevanjärven valuma-alueen pinta-alasta (701,9 km²). Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan pääosa jokien tuomasta ainemäärästä Sukevanjärveen tulee Raudanjoen kautta.

Johtopäätökset

Sukevanjärveen ja siihen laskevaan Raudanjokeen on kohdistunut ja kohdistuu edelleen merkittävää kuormitusta. Sukevanjärven tila on vesienhoidon suunnittelussa luokiteltu hyväksi ja tavoitteena on hyvän tilan säilyminen. Raudanjoen tila on luokiteltu fysikaalis-kemiallisten tekijöiden mukaiseen luokkaan tyydyttävä. Alustavan asiantuntija-arvion

mukaan Raudanjoen ekologinen tila on hyvä. Vedenlaadun perusteella Raudanjoen luokka on tyydyttävä.

Suunnitellusta Haarasuon turvetuotantoalueesta noin kolmasosa on ojittamatonta ja lisäksi osa ojitetusta alueesta on harvaan ojitettua. Ojittamattoman suon päästöt kuntoonpanovaiheessa ovat suon tyhjennysvalunnasta johtuen ojitettua suota suuremmat. Haarasuon etäisyys Sukevanjärveen on noin 20 kilometriä.

Sukevanjärven valuma-alueella turvetuotannosta on poistumassa tuotantoalueita ja fosforikuormituksen arvioidaan tämän vuoksi alentuvan lähivuosina. Tuotantoon jää kuitenkin vielä valuma-alueeseen suhteutettuna runsaasti turvetuotantoalueita eikä Sukevanjärven kuormitukseen ole odotettavissa nopeasti ratkaisevaa muutosta. Ottaen huomioon, että Sukevanjärven tilan parantamiseksi järveä on ollut tarpeen kunnostaa huomattavin kustannuksin, luvan myöntäminen uudelle turvetuotannolle järven valuma-alueella voisi johtaa ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun merkittävään ympäristön pilaantumiseen. Tässä vaiheessa ei ole olemassa luvan myöntämisen edellytyksiä hakemuksen mukaiselle turvetuotannolle.

Turvetuotannosta aiheutuvan vesistön kuormituksen merkittävyyttä arvioitaessa aluehallintovirasto on ottanut huomioon ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan edellyttämän varovaisuusperiaatteen mukaisesti vesistökuormituksen määrän arviointiin liittyvät epävarmuustekijät.

VASTAUS LAUSUNTOIHIN JA MUISTUTUKSIIN

Vaatimukset, joiden mukaan lupaa ei ole myönnettävä, ovat tulleet huomioon otetuiksi, kun hakemus on hylätty. Asian lopputulos huomioon ottaen ei muista vaatimuksista ole tarpeen lausua.

Aluehallintovirasto hylkää vaatimuksen tarkastuksen tekemisestä suunnitellulle hankealueelle. Asia on voitu ratkaista sitä käsiteltäessä kertyneen aineiston perusteella eikä tarkastus ei ole tarpeen asian selvittämiseksi.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 4 § 1 momentin 2 kohta, 41, 42, 50 ja 105 §
Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 28 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 7 310 euroa. Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Hakemuksen vireille tullessa maksuun sovellettiin aluehallintoviraston maksuista annettua valtioneuvoston asetusta (1145/2009), jonka liitteen maksutaulukon mukaan 30–300 hehtaarin tuotantoalueen ympäristöluvan käsittelystä perittävä maksu on 7 310 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Hakija

Jäljennös päätöksestä

Sonkajärven kunta
Sonkajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ympäristö ja luonnonvarat
-vastuualue (sähköisesti)
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / kalatalousviranomainen
(sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla ja lehdessä

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Itä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Sonkajärven kunnan virallisella ilmoitustaululla.

Kuulutuksesta ilmoitetaan Miilu -nimisessä paikallislehdessä.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liite Valitusosoitus

Antti Ylitalo

Sinikka Kangasmaa

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvos Antti Ylitalo ja ympäristölakimies Sinikka Kangasmaa. Asian on esitellyt Sinikka Kangasmaa.

VALITUSOSOITUS

LIITE

Valitusviranomainen Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **25.7.2014**.

Valitusoikeus Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, hankkeen sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomainen sekä hankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja muu asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava kaksin kappalein Itä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Itä-Suomen aluehallintoviraston Mikkelin päätoimipaikan kirjaamon yhteystiedot

käyntiosoite:	Maaherrankatu 16, 50100 Mikkeli
postiosoite:	PL 50, 50101 Mikkeli
puhelin:	(vaihde) 029 501 6800
fax:	015 760 0150
sähköposti:	kirjaamo.ita@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapuksista, joissa maksua ei peritä.